Leto IV., štev. 159 | V Ljubljani, torek dne 10. julija 1923 | Poštnina pavšalirana. Posamezna štev. stane 1·50 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane mesečno 12·50 Din
za inozemstvo 25·— „
neobvezno
Oglasi po tarifu.
Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 38.
Podružnice:
Maribor, Barvarska ul. 2. Tel. št. 22.
Celje, Aleksandrova c.
Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842

Ljubljana, 9. julija.

Popoln fiasko klerikalne politike!

V Celju se je vršila včeraj s pompom po celi državi razglašena vodstvena seja SLS, ki je končala z resolucijo, iz katere odseva debacle dr. Korošceve politike.

Parturiunt montes, nascitur ridiculus mus. Koliko kokodakanja je bilo, kaj vse se bo rodilo v Celju. Radikalsko časopisje v Beogradu je zadnje tedne kar besnelo, ker so klerikalci zidali na celjskem zidovju samega hudiča.

Že 21. junija je klerikalni klub v finančnem odboru na usta posl. Vesenjaka izjavil, da je Jugoslovanska kmetska zveza, to je klerikalna stranka, «zahtevala, da poslanci Jugoslovanskega kluba zapuste Beograd, ker jim tam ni več mesta, ako se sprejmejo krivice, ki jih vsebuje novi davčni zakon.» Novi davčni zakon je bil z dvanajstinami sprejet po predlogu radikalcev, a klerikalci so lepo naprej sedeli v Beogradu. Sprejet je bil tudi kuluk, sprejeta ni bila niti uradniška službena pragmatika, niti ni bilo vinarja v finančnem zakonu za izboljšanje bednega položaja državnih nameščencev. Klerikalci so bili še vedno v Beogradu, in sicer kot priče lastne nesposobnosti ter lastnih pogreškov, ki so jih zagrešili s tem, da so pomagali velesrbskemu radikalskemu režimu v sedlo ter tako postali sokrivci na vsem tem, kar uganja sedaj ta režim tudi ž njihovimi volilci.

Klerikalni poslanci so vsak dan bolj vehementno poudarjali, da je sedaj prišla ura odločitve, ko bo treba zapustiti parlament v znak protesta, da je gosp. Pažič dr. Korošca nabrisal, radikalna stranka pa «ocignila» njegove volilce. Da bi izgledali tem bolj interesantni, so se odločili klerikalni kolovodje, da se zberejo na vodstveno sejo SLS v Celju, četudi bi vse to, kar so storili v Celju, lahko opravili za zidom narodne skupščine v Beogradu.

V Celju je vodstvo SLS sklenilo skromno in ponižno resolucijo, v kateri je najvažnejši oni odstavek, ki pove, da bodo klerikalci šele jeseni definitivno sklepali o odhodu iz skupščine. Z drugimi besedami: Klerikalci so stisnili rep med noge ter odložili abstinenčno politiko ad calendas graecas. Šef klerikalne stranke dr. Korošec se je menda odpeljal po seji v Karlove Vare, očividno zdravit neuspeh klerikalne politike. Prepustil je onim «minoris gentium» v SLS, da sedaj použijejo neprijetno juho, ki so jo skuhali!

Kdor količkaj pozna jedro klerikafizma, je moral naprej vedeti, da bo rezultat celjskega shoda, kakršen je. Stranka, ki je principijelna samo v zasledovanju ultramontanskih interesov, stranka, ki bazira vso svojo politiko na oportunizmu ter je sposobna in vajena hoditi pod najbolj sramotnim igom, ako se ji obeta le mrvica koristi za klerikalizem, je vedno pripravljena zapostaviti blagor ljudstva in volilcev. Zlasti ni bilo dvoma, da bo SLS zlezla pod klop, ako se je pomislilo, da se škof dr. Jeglič udeležuje sej za konkordat. Ako bi vodstvo SLS preje vprašalo škofa, kaj naj stori klub klerikalnih poslancev v Beogradu, bi si lahko prihranilo strahovito blamažo, ki jo je bilo deležno na celjski seji.

S celjsko komedijo pa ni zvezana samo sramota, marveč tudi kolosalna škoda za klerikalno politiko, škoda, ki sega, ker imajo klerikalci 21 od 26 poslancev, obenem tudi na vse slovensko ljudstvo. Da bi ostali klerikalci s svojo politiko v Beogradu v mejah treznosti, bi si vendarle obdržali — četudi so sami krivi tužne svoje usode v parlamentu — vsaj še nekaj ugleda in vpliva. Celjski karikiri, uprizorjen z največjim bobnom, jim je vzel ves kredit. Pred največjimi in najvažnejšimi odločitvami so se klerikalni poslanci na slovesen način in v brk najširše javnosti sami sebe prostituirali. Nihče več se jih ne boji. Ako so bili že danes samo par gradov nad ničlo, padli so sedaj globoko in daleč pod njo.

V klerikalni resoluciji je le še zanimiva napoved, da bo vodstvo SLS v bodoče iskalo stalne stike z ljudstvom, da bo moglo določiti prave smernice narodne volje. Za to bo že skrbel gospod škof ter njegovi agitatorji po župniščih. Bojazen pred narodno voljo, ki je bila ponovno prevarana in zapeljana po klerikalnih obljubah pri zadnjih volitvah, pa narekuje klerikalnim poslancem v izogib katastrofe pri bodočih volitvah, novo kampanjo laži, obrekovanja in hujskanja, da se prikrije resnica ter tako neiskrenost, nepoštenost ter poraz klerikalne politike.

ZAHTEVAJTE «JUTRO» V VSEH JAVNIH LOKALIH.

Seja narodne skupščine

BURNI PROTESTI PROTI GAŽENJU USTAVNIH PRAVIC PO VLADI

Beograd, 9. julija. h. Na početku današnje seje narodne skupščine je poslanec Pucelj stavil interpelacijo na ministra pravde radi hišne preiskave, ki so jo pri njem izvršili policijski organi. Nato je minister pravde zahteval, da se izroče sodišču nekateri poslanci, med temi tudi dr. Mate Drinković. Zastopnik ministra poljoprivrede je predložil načrt zakona o zavarovanju posevkov pred točo in poplavo in zahteval nujnost. Minister za notranje zadeve Vujičić je odgovarjal na razna vprašanja, ki so jih nanj stavili člani muslimanskega kluba glede delovanja policijskih organov v Bosni in Hercegovini. Posl. Spahu (musl.) je minister Vujičić izjavil, da se bodo občinske volitve izvršile v najkrajšem času. Spaho s tem odgovorom ni bil zadovoljen in je izjavil, da so to le prazne obljube vlade. Na vprašanje posl. Kulenovića o odvzemanju orožnih listov je minister Vujičić izjavil, da se je orožje odvzelo samo muslimanom in radićevcem. Zemljoradnik Kokanović prekine ministra: «Ne, tudi zemljoradnikom! Lahko vam predložim šifrirano originalno brzojavko okrožnega načelnika v Travniku, v kateri se odreja, da se odvzame orožje vsem, ki niso radikalci.» (Protesti v skupščini.) Kokanović dostavlja, da se odvzamejo puške tudi dobrovoljcem iz Dobrudže in Soluna samo zato, ker so pristaši zemljoradniške stranke. Obrnjen proti Vujičiću zakliče: Vi ste največji sovražnik države, ker teptate vse ustavne pravice. (Burno odobravanje pri demokratih in zemljoradnikih.)

Predsednik Jovanović zvoni in zakliče: «Če bi zemljoradniški poslanci bili nepismeni, tedaj bi razumel to postopanje». Posl. Kokanović: «Ne žalite cele stranke! Vi ste rekli, da smo nepismeni.»

Radi nemira je predsednik prekinil sejo za 10 minut. Za časa odmora so radikalci zapustili skupščino in odšli v klubove prostore, kjer so imeli kratko sejo radi sestavljanja liste za volitev skupščinskih odborov, ki so bili na dnevnem redu seje.

Po odmoru je minister Vujičić izjavil, da bo še danes poslal velikim županom v Bosni in Hercegovini navodila, da v tem vprašanju objektivnejše postopajo. Posl. Baljić (musl.) se s tem odgovorom ni zadovoljil.

Nato je skupščina prešla na dnevni red in je predsednik odredil odmor, da se načelniki klubov sporazumejo o izvolitvi 7 odborov. Po odmoru je predsednik izjavil, da so se načelniki sporazumeli, da se volitev vrši jutri in to v eno kutijo s 7 lističi v vsaki kuverti, na kateri bo označen nosilec liste za odbor. Seja je bila na to zaključena. Prihodnja seja se vrši jutri z dnevnim redom: 1.) nadaljevanje današnjega dnevnega reda; 2.) pretres poročila Voje Lazića o projektu zakona o zavarovanju posevkov pred točo in poplavo in 3.) pretres zakona o ustrojstvu vojske.

Politična situacija

Poročilo o seji vodstva SLS glej na 2. strani.

Nasprotja med radikalci.

Beograd, 9. julija. p. Kakor je zvedel vaš dopisnik, je borba med dvema strujama v radikalski stranki, katerih ena nastopa za umerjeno politiko proti Radiću, druga pa za čim ostrejše mere, stopila v zelo akuten štadij. Sodeč po držanju nekaterih ministrov na nocojšnji seji ima struja za umerjeno politiko momentano nadmoč.

Vseslovanska klerikalna stranka?

Beograd, 9. julija. p. Nocojšnje beograjske «Novosti» prinašajo vest, da potuje te dni g. Korošec v Karlove Vari, kjer se sestane s politiki in predstavniki češkoslovaške ljudske stranke. Ob tej priliki se bo govorilo o ustanovitvi vseslovanske ljudske stranke z edinstvenim programom in edinstveno taktiko. Iniciativo za to so dali Čehi. Češkoslovaški klerikalci želijo, da vstopijo naši klerikalci v vlado, kakor je to v Čehoslovaški in Poljski.

Spahovci.

Beograd, 9. julija. r. Sredi avgusta se bo vršilo v Sarajevu zborovanje Spahove muslimanske stranke, na kateri se bo obsodilo postopanje beograjske vlade in preganjanje muslimanov. Rešilo se bo tudi vprašanje, ali ostane Spahova grupa v parlamentu ali ga zapusti.

Razprava o uradniškem zakonu

DOLGA DEBATA O VPRAŠANJU POKOJNINE. — KRIČEČ PRIMER RADIKALSKE NESOCIJALNOSTI.

Beograd, 9. julija. r. Danes popoldne ob pol 17. uri je zakonodajni odbor nadaljeval s pretresanjem uradniškega zakona do glave 9., ki govori o penzijah. V diskusijo so posegli vsi člani odbora. Mnogi govorniki so pokrenili nova vprašanja n. pr. poslanik Cirković, ki je zahteval, da se službena leta, provedena v Južni Srbiji, računajo za penzijo dvakratno, to je, da se vsakih 6 mesecev državne službe v teh krajih računa za 12 mesecev za penzijo. Svoj predlog je podpri s pretnjo, da ako ga ne sprejmejo, ne bo glasoval samo proti temu členu, ampak proti celemu zakonu. Predlog poslanika Cirkoviča je podpirala tudi opozicija. Tudi g. Ljuba Davidović je sprejel ta predlog, toda zahteval, naj se nanaša samo na službo neoporečnih uradnikov. G. Kumanudi podpira predlog Cirkoviča, Tomo Popović zahteva, da naj se ta ugodnost nanaša samo na one uradnike, ki so že 10 let v državni službi. Velja Popović podpira predlog Cirkoviča, toda zahteva, da naj velja ta odredba šele mesec dni od dneva, ko stopi zakon v veljavo.

Posl. Reisner predlaga pri čl. 148 dodatek, ki se glasi: «Ako v poedinih strokah posebni zakoni odrejajo krajši čas za dobivanje penzij, se zaračuna polletni odstotek proporcionalno temu času». Dr. Kojić govori o čl. 137 in zahteva, naj poseben odlok ministrskega sveta določi, katera mesta se imajo računati kot posebno težka za službovanje. Gjoka Popović govori o položaju duhovniškega stanu in zahteva, da za duhovnike, posebno za pravoslavne, ki so bili vedno narodni, poskrbi država, da morejo v starosti prejemati državno penzijo in da se donese konkreten predlog, ki bi kot poseben oddelek čl. 137 bil dodan zakonu. Klerikalec Hohnjec podpira ta predlog. Ljuba Davidović se posebno bavi z odredbami tega zakona, ki govori o uračunavanju službenih let ministrom in državnim sekretarjem v penzijo in pravi, da je položaj ministrov in državnih sekretarjev s tem zakonom poseb no favoriziran.

Zahteva, da se ministri in državni podsekretarji izenačijo z ostalimi uradniki. Zahteva dalje, da se ženski deci izplačuje penzija, katera so za njo vplačevali starši, vse do njihove možitve. Velja Popović (rad.) zahteva, da se iz glave o penziji izključijo sluge, kar smatra, da jim ni treba dati penzije(!) Ta predlog je razburil vso opozicijo in so proti njemu govorili vsi člani opozicije. Nato je izjavil Vasa Jovanović, da ta predlog posl. Popoviča ni predlog radikalnega kluba. Dr. Žarko Miladinović nastopi zelo odločno proti temu predlogu.

Svetozar Gjorgjević predlaga, da dobiva deca, katere oče in mati sta bila državna uradnika, po njuni smrti obe penziji. Radikalec Nikola Mitić se protivi določbi, da se čas vojne službe preko rednega roka računa za penzijo onim ki pozneje postanejo civilni državni uslužbenci. Ako se ta priziv sprejme, potem zahteva, da se dela razlika med onimi, ki so služili v dobri vojne v operativni dolžnost in v bližnjem zaledju, in onimi, ki so služili v oddaljenejšem zaledju. Dr. Mihajlović zahteva, da se 6 mesecev državne službe uradnikom s popolno fakultetno izobrazbo računa v 7 mesecev za penzijo. Stojan Pavlović zahteva, da odredbe čl. 122 finančnega zakona za 1922/23 izgubijo veljavo od dne, ko stopi v veljavo uradniški zakon in da se v tem smislu stilizira en člen v poglavju o penzijah.

Nato odredi predsednik kratek odmor, da minister za izenačenje zakonov izvrši stilizacijo teh členov. Za časa odmora se je konstatiralo, da je predlaganih 23 različnih predlogov. Zato prosi minister, da se njegova izjava o teh predlogih odloži na jutri, in da se ta vprašanja jutri natančno proučijo.

Predsednik je ob 19. uri zaključil sejo in napovedal prihodnjo za jutri ob 16. z istim dnevnim redom.

Italijani nadaljujejo s pripravami ob naši meji

ZBIRANJE FAŠISTOV NA REKI.

Beograd, 9. julija. h. V Beograd je dospelo poročilo, da se italijanska armada nahaja na Reki v polni vojni pripravljenosti. Vse italijanske straže ob naši meji so trojno pojačane. Vojaštvo se nahaja v bojni opremi. Z Reke se ob enem poroča, da je prišlo do spora med generalom Diazom in Mussolinijem, ker je Diaz naziranja, da je Mussolini premalo odločen v vprašanju Reke.

Naši politični krogi so mnenja, da gre pri italijanskih pripravah za tem, da se Evropa postavi pred gotovo dejstvo, in da se italijanski službeni krogi lahko opravičijo, češ da jih ne zadene krivda radi okupacije Reke.

Sušak, 9. julija. h. Včeraj je bilo opažati na Reki živahno vrvenje med fašisti. Na Reko je namreč imel priti posl. Giunta s fašisti iz Trsta, ki so hoteli protestirati proti vestem, ki so se širile, da namerava italijanska vlada pristati na to, da se priznata Jugoslaviji Baroš in Delta in oni del Kastavščine, ki pripade Reki, ako Jugoslavija prizna italijansko suvereniteto nad Reko.

Sporazum s Turki na lausannski konferenci

MIROVNA POGODBA SE PODPIŠE PRIHODNJI TEDEN.

Lausanne, 9. julija. s. Oficielni komunike o uspehih sobotnih in nedeljskih odločilnih posvetovanj se glasi: Oficielni razgovori, ki so se vršili od sobote dalje za principielno ureditev med delegacijami Turčije in velesil, ki so konferenco sklicale, so privedli do sporazuma še v treh spornih vprašanjih. Izvedenci so dobili nalogo, da spremene pripravljena besedila v tem smislu, na kar bodo izročeni pristojnim odsekom konference. Švicarska brzojavna agetnura doznava celo, da so se zavezniki odrekli izjavi Turčije o načinu odplačevanja. Kakor poročajo, bodo zavezniške čete izpraznile Carigrad v šestih tednih po ratifikaciji pogodbe po angorski vladi. Pogodba bo podpisana v osmih ali desetih dneh v prisotnosti lorda Curzona.

Lausanne, 9. julija. s. Švicarska brzojavna agentura objavlja podrobnosti o sporazumu na orijentski konferenci, ki je bil dosežen v noči od nedelj ena ponedeljek. Mirovna pogodba bo stopila v veljavo šele po odobritvi vseh prizadetih parlamentov. Rusija je bila povabljena, da naj pošlje k podpisu pogodbe o morskih ožinah svoje zastopnike. Odgovor bo prišel najbrž v par dneh. Računa se, da bo mirovna pogodba 17. ali 18. julija slavnostno podpisana.

OBNOVA DIPLOMATIČNIH STIKOV MED TURČIJO IN ŠVICO.

Carigrad, 9. julija. s. Po turških vesteh je švicarska vlada sklenila stopiti zopet v diplomatske odnošaje s Turčijo in imenovati svojega poslanika v Angori.

Angleško-francoska pogajanja

PESIMISTIČNO PRESOJANJE POLOŽAJA.

London, 9. julija. j. Razpoloženje v ministrskem svetu glede angleško-francoskih odnošajev je doseglo svoj višek. Po tradicijah angleškega parlamentarizma se o sklepih ministrskega sveta ne daje nobenih poročil. Člani vlade bodo ob pripravnem trenotku obvestili stranke spodnje in zgornje zbornice o nadaljnem postopanju.

Pariz, 9. julija. s. Londonske vesti o poteku pogajanj med Francijo in Anglijo so izredno optimistične. Pričakuje se, da bo jutrišnji ministrski svet odločil, ali bo angleška vlada nadaljevala razgovore s Francijo ali pa bo pričela z dolgo obetano separatno akcijo. Upanje na sporazum je zelo majhno.

PAPEŽ NA UMIKU.

Rim, 9. julija. j. Tukajšnji politični krogi zatrjujejo, da je diplomatska akcija Vatikana končana in se ne bo več nadaljevala, kar znači popolen uspeh francoske diplomacije. V vatikanskih krogih se zanikava, da bi bil papež sprejel protest francoskega poslanika Jonnarta, vendar pa se priznava, da papež ne bo storil nobenih korakov več, ker je Francija odklonila njegovo pismo kakor doslej vsako posredovanje.

NEMŠKI TALCI NA VOJAŠKIH VLAKIH.

Berlin, 9. julija. s. «B. Z. am Mittag» poroča iz Buerja, da so belgijske zasedbene oblasti včeraj prvič izvajale odredbo, po kateri morajo francoske vojaške vlake spremljati nemški talci. Včeraj je spremljalo francoski vlak 50 Nemcev iz najboljših rodbin; za naslednje dni so določeni zopet drugi

Ministrski svet

Zunanjepolitična razprava.

Beograd, 9. julija. p. Na današnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od 5. do 7. zvečer je referiral zunanji minister dr. Ninčić: O položaju v Lausanni, kjer se bo podpisal mir po dosedanjih vesteh najdalje do 17. t. m., o sporu med Francijo in Belgijo na eni in Angleško na drugi strani, dalje o vprašanju reparacij, ki prehaja v akutno fazo, in končno o razmerju med našo državo in Italijo. Poročilo zunanjega ministra je bilo v detajlih pretresano. Ker se je ves čas ministrske seje diskutiralo o tem poročilu, ni moglo priti na red vprašanje uradniških plač.

Beneš v Parizu

Pariz, 9. julija. j. Ministrski predsednik Poincare je imel danes razgovor s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Benešom, ki je trajal nad poldrugo uro. O sestanku ni bil izdan uradni komunike. V političnih krogih pripisujejo posvetovanjem veliko važnost. V splošnem prevladuje mnenje, da bo dr. Beneš, ki potuje jutri zjutraj v London, obvestil angleške ministre o vsebini konference s Poincarejem. Zatrjuje se celo, da bo angleški kabinet počakal na informacije dr. Beneša, preden stori kake korake ali poda izjavo v parlamentu.

Na Quai d'Orsayu se je danes zvečer potrdilo, da sta Poincare in dr. Beneš konferirala in da se snide dr. Beneš v Londonu z vodilnimi politiki. O verziji, da bo angleška vlada počakala na dr. Benešov referat, na uradnih mestih ne vedo ničesar. Priznava pa se, da danes zvečer v Londonu ni pričakovati kake odločitve niti v parlamentu niti v vladi.

NAŠ DOLG ANGLIJI.

Beograd, 9. julija. p. Med našo in angleško vlado so pričeli pregovori radi reguliranja našega vojnega dolga za nabavo vojnega materijala na solunski fronti. Naš dolg znaša po angleškem poročilu 11 milijonov funtov šterlingov, to je po današnji valuti 4 milijarde dinarjev.

Inozemske borze

9. julija.

CURIH. Berlin 0.0023, Newyork 586.75, London 26.75, Pariz 33.87, Milan 24.75, Praga 17.75, Budimpešta 0.0675, Bukarešta 2.85, Beograd 6.15, Sofija 3.90, Varšava 0.0050, Dunaj 0.0082875.

TRST. London 108.75—108.85, Pariz 136.75—137.25, Newyork 22.65—22.85, Zagreb 24.70—24.85, Beč 0.03255 do 0.03275.

DUNAJ. Devize: Beograd 723—727, Berlin 0.20—0.22, Budimpešta 7.25—7.35, Bukarešta 335—337, London 322000 do 323000, Milan 2944—2956, Newyork 70935—71185, Pariz 4052—4063, Praga 2139—2149, Sofija 688—692, Varšava 0.49—0.51, Curih 12.060—12.110; valute: dolarji 70.560—70.960, lire 2910—2930 dinarji 714—720.

PRAGA. Dunaj 4.475, Berlin 0.80, Rim 135.75, Newyork 33.15, Beograd 33.75.

BERLIN. Dunaj 261.84, Milan 7531, Praga 5436, Newyork 179.550, Beograd 1925.

LONDON. Beograd 420—440, Newyork 456.50—456.625, Milan 108.125 do 108.375, Praga 150.50—151.50, Dunaj 320.000—325.000.

NEW YORK. Beograd 107.50, London 456.50, Pariz 585.75, Berlin 0.03625, Milan 424.75, Curih 17.21, Praga 302.50, Dunaj 0.142, Budimpešta 1.17

Santamargheritski milijoni

Trst, 8. julija.

Ni se še poleglo razburjenje radi preziranja primorskih zadrug pri konverziji kronskih vlog. Ljudstvo je skraja še upalo, da bo «Jadranska banka», ki je mesto zadrug dobila državno subvencijo, pomagala svojim žrtvam vsaj s posojili, to pa tem bolj, ker se je iz Beograda izvedelo, da je «Jadranska banka» od jugoslovenske vlade izvabila pooblastilo za dvignjenje konverzijske odškodnine z obljubo, da en del porabi v pomoč prizadetim zadrugam. «Jadranska banka» pa je brutalno odgovorila, da ji to ni nič mar, če je kdo kaj obljubil, tega ni storil upravni svet.

Od 16 milijonov lir je imela tudi neka druga jugoslovenska banka, ki ima podružnice v Julijski Krajini, dobiti 3 miljone lir. Vlagatelji, ki so se radi tega obračali na ta zavod, pa so naenkrat izvedeli, da je tudi ta znesek dvignila in pridržala Jadranska banka.

V tem pogledu sem iz avtentičnega vira izvedel, da je dotični zavod, ko je bil celokupni znesek od italijanske vlade že likvidno na razpolago, sprejel od fašistovske «Cooperative» ponudbo, da lahko pri njej ta znesek dvigne po odbitku 20 % za obresti, stroške in — provizije. Zavod tega seveda ni sprejel, ker nikomur ni nič naročil. Ko pa je znesek hotel sam dvigniti, je izvedel, da je mesto njega cel znesek dvignil že g. C. Kamenarović imenom Jadranske banke. Le-ta je, ko se je zahtevalo pojasnilo, odgovorila, da je poleg svojih 13 milijonov (odbivši za izplačane provizije 20 %) dvignila še nadaljnjih 3 milijonov lir na podlagi splošnega pooblastila jugoslovenske vlade. Ker pa baje ta vlada Jadranski banki dolguje iz nekega posla 3 milijone frankov, si je inkasant na račun te terjatve obdržal 3 milijone lir. Oškodovani zavod naj si torej išče denar pri — jugoslovenski vladi.

Ta postopek je razburjenje vseh gospodarskih krogov še povečal. Izvedelo se je namreč, da je Jadranska banka v Beogradu (in ne ista banka v Trstu) potom cesije pridobila neke terjatve proti jugoslovenski državi, katero terjatev je jugoslovenska vlada že lani v polnem obsegu poravnala, s tem, da je dotični znesek položila na sodnijo. Sedaj pa Jadranska banka v Trstu, ki je na podlagi samovoljno razširjenega pooblastila za inkaso dobila v roke tudi denar, ki je pripadal drugemu zavodu, skuša kompenzirati ta znesek z dolgom, ki ga po njeni napačni trditvi dolguje njen pooblastitelj Jadranski banki v Beogradu!

S tem postopanjem so ponovno kršeni ne samo interesi težko prizadetega zadružništva in vsega narodnega gospodarstva v Julijski Krajini, ampak je tudi z nečuveno drzovitostjo kršen odnošaj, ki ga predpisuje najprimitivnejši čut poštenja.

Prelom dr. Rybaža z Jadransko banko.

Beograd, 9. julija. r. Poslanik dr. Rybář je izstopil iz nadzorstvenega sveta «Jadranske banke». Ta korak se spravlja v zvezo z nepravilno uporabo temu zavodu izplačane italijanske subvencije v znesku 16 milijonov lir.

Taktika SLS

Seja strankinega vodstva v Celju. — Klerikalci ne zapustijo parlament. — Definitivno sklepanje odgodeno do jeseni.

Celje, 9. julija.

Včeraj dopoldne ob 9. so se sestali v Celju poslanci SLS z ostalimi člani strankinega vodstva. Udeležba na seji, ki se je vršila v dvorani hotela «Beli vol», je bila precej številna. Kakor zatrjujejo udeleženci, so bili navzoči poleg poslancev skoro polnoštevilno vsi člani vodstva iz Štajerske, v velikem številu pa tudi iz Kranjske. Seja je trajala do 13. Glavni referat je imel dr. Korošec, ki je obširno poročal o političnem položaju in navajal argumente, zakaj klerikalcem ne kaže zapustiti parlamenta. Debata je bila mestoma precej burna, ker so nekateri radikalnejši govorniki zahtevali abstinenco od parlamentarnega dela, dočim so se drugi z dr. Koroščem na čelu zavzemali za oportunistično politiko. Naposled je prodrlo naziranje, da ostanejo klerikalni poslanci še dalje v parlamentu, pred pričetkom jesenske parlamentarne sezije pa naj se skliče zbor zaupnikov, ki bo sklepal o nadaljni taktiki stranke.

O seji je bil izdan sledeči komunike:

«Vodstvo SLS je zasilšalo izčrpno poročilo strankinega načelnika dr. Korošca o sedanji politični situaciji ter po temeljiti debati soglasno izrazilo svoje mišljenje, da se končni sklepi o taktiki jugoslovenskega kluba donesejo neposredno pred začetkom jesenskega zasedanja Narodne skupščine. Medtem se naj obdržijo neprestani stiki z volilci, da se more nadaljnja taktika določiti v popolnem skladu z narodovo voljo.

Vodstvo SLS naroča načelstvu stranke, da izvrši priprave za volitev novih zaupnikov SLS.

V debati se je konstatiralo, da preziranje zagrebškega sporazuma, novo obremenjevanje z davki in dokladami na nesnaki podlagi, gospodarsko zanemarjanje prečanskih krajev, preganjanje muslimanskega elementa v Bosni, ostri nastopi proti hrvatskemu narodnemu zastopstvu in hujskanje beograjskega časopisja nikjer ne služi ideji sporazuma, zaradi česar je dosedanja taktika slovenskega narodnega zastopstva zelo otežkočena.

Jugoslovanski klub je izrekel vodstvu zaradi njegovega delovanja za zakonodajno samoupravo Slovenije neomajno zaupanje in zahvalo».

Kongres profesorskega udruženja v Sarajevu

Kakor smo že omenili, se je prošli petek in soboto vršil v dvorani narodnega gledališča v Sarajevu IV. kongres Profesorskega društva SHS, katerega so se razen 840 delegatov udeležili zastopniki civilnih in vojaških oblasti, vseh stanovskih organizacij, kulturnih društev in korporacij sarajevskih. Za predsednika kongresa je bil soglasno izvoljen predsednik sarajevske sekcije Stevo Marković, ravnatelj tamkajšnjega učiteljišča, ki je ob navdušenem pritrjevanju navzočih v patriotičnem govoru pozdravil kralja in kraljico. Govoril je o ciljih kongresa in apeliral na idealizem profesorjev. V imenu ministra prosvete je pozdravil kongres inspektor Petrović, v imenu sarajevske pokrajinske uprave pa dr. Krsmanović. S prisrčnim aplavzom je bil sprejet pozdrav g. Antonina Bringerja v imenu češkoslovaških profesorjev.

Društvo ima 2525 članov. Dohodki v prošlem društvenem letu so znašali 91.703

Po izvolitvi novega odbora je bila sprejeta resolucija, v kateri društvo izjavlja, da bo, če vlada do septembra ne izpolni svojih obljub, upravni odbor pripravil vse potrebno, da profesorsko udruženje stopi v najostrejšo borbo, katere ne želi, ki jo bo pa eventualno primoran voditi za korist svojih članov.

Iz Sarajeva so se profesorji podali na izlete v Jajce in Dubrovnik.

Politične beležke

+ **Veliko demokratsko zborovanje v Osijeku,** ki se je vršilo v soboto dopoldne, je uspelo nadvse zadovoljivo. Posebno prisrčno je bil sprejet Svetozar Pribičević, ki je v dolgem govoru razložil historijat političnih razmer in perfidno izigravanje radikalcev. Zatem je kritiziral važne politične in življenske probleme, tako agrarno in uradniško vprašanje. Ko je Pribičević z zatrdilom neomajne vere v zmago demokratskih idej zaključil svoja izvajanja, se odobravanje dolgo ni poleglo. Za njim so nastopili še poslanec dr. Prvislav Grisogono, Risto Jojić, prvak demokratske stranke v Črni gori, in odlični demokratski delavec Života Miladinović. Vsakemu so zborovalci prirejali dolge ovacije. Sprejeta resolucija obsega 9 točk.

+ **Občinske volitve v Beogradu.** Demokrati so sklenili, da ne postavijo posebne kandidatne liste, temveč da bodo glasovali za listo neodvisnega meščanstva, ako bo županski kandidat demokrat. V poštev bi prišli v tem slučaju gg. Miloš Savčić, Bora Pajević, Kirilo Savić in Mika Dragičević. Ako pride do te koalicije, bodo imeli radikalci prav hud volilni boj, ker dosedanja njihova občinska uprava ni bila prvovrstna in je nezadovoljstvo ž njo splošno.

+ **Nemška stranka in «Freies Heim».** Novosadski organ nemške stranke obravnava Radićevo izjavo, da prične v kratkem izhajati «Freies Heim» v svrho republikanske propagande med Nemci in po nekaterih bolj ali manj prisiljenih lekcijah beograjskim političnim krogom izjavlja, da nemška stranka borbe proti Radićevemu prokretu med vojvodinskimi Nemci ne smatra za nacionalno-politično zadevo, ki bi se tikala samo nemške stranke, temveč za državno-politično stvar, ki tangira tudi interese druge strani. Piše, da naj Radić le izdaja svoj «Freies Heim», kolikor ga je volja. Kajti dokler bo beograjska vlada kakor doslej zatirala potrebe nemške manjšine, bo vodstvo nemške stranke moralo napram Radićevi propagandi ostati «Gewehr bei Fuss» in pustiti stvarem svoboden razvoj.

+ **Lapsus «Slov. Naroda».** Novosadski «Deutsches Volksblatt» piše: «Splošno je znano, da se zadnje ljudsko štetje v Sloveniji ni vršilo na osnovi lastne izjave prebivalcev, temveč po samovoljni oceni uradništva. Na ta način je bilo v Sloveniji naštetih nekaj nad 39.000 Nemcev. Da je ta številka netočna, dokazuje sedaj celo starinski «Slov. Narod» ki v številki z dne 5. junija v polemiki z nekim zagrebškim listom ceni število Nemcev v Sloveniji: *«Kvečjemu na 50 do 60.000!»* Potem takem je glasom te gotovo zanesljive priče bilo pri zadnjem ljudskem štetju v Sloveniji zatajenih najmanj 10 do 20.000 Nemcev. V resnici pa gotovo še več!» K tej notici lista «Deutsches Volksblatt» je treba pristaviti, da omenjene polemike «Slov. Naroda» v Sloveniji nihče ni vzel tako resno in da tudi ta njegov lapsus nikakor ni tragičen.

+ **Julijski Slovenci in italijanska vlada.** Odprto pismo videmskemu prefektu dru Pisentiju je v včerajšnji «Goriški Straži» objavil poslanec Virgilij Šček. V pismu g. Šček konstatira, da slovensko ljudstvo ni vdano novi vladi, ampak da je napram nji nezaupljivo; povdarja, da so bile dosedanje vdanostne manifestacije za fašizem narekovane, in razlaga, da slovenski narod ne ljubi parad, katerih se je izjemoma navdušen udeležil samo dvakrat: o priliki majniške deklaracije v dunajskem parlamentu leta 1917 in za časa državnozborskih volitev v Italiji leta 1921, ko so hoteli julijski Jugoslovani dokazati, da je bilo italijansko ljudsko štetje potvorjeno.

+ **Slaba vest** je zagrabila gospode okoli «Slovenca» radi našega sobotnega uvodnika, v katerem smo ožigosali demagogijo klerikalcev na račun uradništva. Protestirali smo, da se drze «Slovenec» pisati, da sega izobrazba klerikalnega kmeta in delavca «daleč nad naprednega inteligenta». Za moralno izprijenost smo označili, da je «Slovenec» imenoval besede o «nacionalnem edinstvu», o «napredni ideji» ter o «državnotvornosti» «demokratske fraze». Konstatirali smo končno da je SLS sokriva mačehovskega postopanja z uradništvom, ker je *zgodovinska resnica, da je samoradikalska vlada dete g. Korošca in Radića.* Odgovornost SLS za Slovenijo je popolna, ker ima ta stranka z radićevci skupaj 23 od 26 slovenskih mandatov. «Slovenčev» odgovor na naš sobotni članek je skrajno klavern, v kolikor ni lažnjiv. «Slovenec» se izgovarja da *«s svojimi 24 glasovi ne more uspeti»* v parlamentu. Ali je SLS kedaj pred volitvami povedala, da bodo njeni poslanci brez moči? Da bi imeli slovenski demokrati 21 poslancev, kakor jih ima SLS, bi ne igrali tako klaverne vloge kot jo po lastnem priznanju «Slovenca» igra klerikalna delegacija. Klerikalci so bili od Slovencev očividno voljeni samo zato, da hodijo v Beograd po dijete in da delajo slovenskemu imenu škodo ter sramoto. Prav prisrčno smo se končno smejali, ko smo čitali v «Slovencu», da je SLS vedno «perhoriscirala demagogijo» ter da SLS «zvesto drži kar je uradništvu obetala». Naj bi «Slovenec» raje odkrito povedal kaj mislijo klerikalci o državnih uslužbencih. Klerikalni «Avtonomist» je v tem pogledu bolj pošten. V zadnji številki piše namreč, da imajo ljudje po državnih *pisarnah nekaj manj pameti».* To naziranje se strinja z naziranjem glavnega glasila SLS, proti kateremu smo mi nastopili.

Prosveta

«Rigoletto» v Splitu. V Splitu, kjer se je te dni vršil kongres «Udruženja glumcov SHS» se je uprizorila poleg Rossinijevega «Seviljskega brivca» Verdijeva opera «Rigoletto». Vlogo Rigoletta je pel ruski baritonist g. Jerenjev, mantovskega vojvodo slovenski rojak, tenor g. Josip Rijavec, Gildo gdč. Volevac, Magdaleno gdč. Pospišil, a Sparafucila basist g. Josip Kritaj. Sviral je orkester «Splitske Filharmonije» pod vodstvom kapelnika g. Mirka Polića. Opera je uspela na celi črti.

Pevski zbor Glasbene Matice. Počenši z dnem 10. julija 1923 se bodo na splošno željo tudi za časa poletnih počitnic vršile za moški zbor pevske vaje, in sicer vsak torek in četrtek ob 8. uri zvečer. Vabili bomo predvsem starejše zbore. Vabljeni so tudi novi pevci. Ker stojimo pred turnejo na Češko, bo vsak uvidel veliko važnost teh vaj. K vajam naj prinese vsak svojo pesmarico. — Odbor.

Sokolstvo

Sokolski zlet v Konjicah. V nedeljo se je vršil krasno uspeli zlet celjskega sokolskega okrožja v Konjicah. Že dopoldanskega sprejema na kolodvoru v Konjicah, kamor so se pripeljali Sokoli in občinstvo s posebnim vlakom, se je udeležilo izredno veliko domačinov in drugega občinstva, ki se je še pomnožilo pri sokolski povorki skozi trg. Na čelu sprevoda je svirala godba Dravo iz Maribora. Poleg občinske hiše je pozdravil Sokolstvo konjiški narodni delavec brat dr. Prus, kateremu je odgovoril brat dr. Hrašovec iz Celja. Popoldne se je vršila ob zelo lepi udeležbi domačega občinstva javna telovadba, pri kateri je nastopilo 60 telovadcev in 40 članic s kiji, ki so izzvale največ aplavza. Pa tudi vsa ostala telovadba je bila na sokolski višini. Navdušeno je bil pozdravljen tudi celjski naraščaj in domača deca. Po telovadbi se je vršila nad vse uspela veselica, pri kateri so marljivo stregle domače dame. Zlet so obiskali tudi mariborski in slovenjebistriški Sokoli.

Sokol I v Ljubljani. Finančni odsek društva za zgradbo prosi vse brate in sestre, ki imajo nabiralne pole (stare in nove) ali bloke društvenih zadolžnic, da pridejo k obračunu na Tabor v sredo dne 11. julija t. l. od 7. do 8. zvečer. Zdravo!

Objave

× **Knjigovodski tečaj urada za pospeševanje obrti v Ljubljani** se prične v četrtek dne 12. julija ob pol 7. uri zvečer v prostorih trgovske šole na Kongresnem trgu. Urad je pripravljen še nekaj udeležencev sprejeti, ki naj se takoj prijavijo.

× **Delegati učiteljskih podružnic Fer. Saveza** se odpeljejo na III. kongres v Beograd skupno z dijaškimi delegati v četrtek ob 22.45 z južnega kolodvora Ljubljana čez Karlovac v Zagreb, kamor prispejo ob 6.30 v petek. Delegati iz Štajerske se priključijo v Zagrebu na drž. kolodvoru, odkoder je skupen odhod ob 8. uri v Beograd, kamor dospejo ob 22.20. Delegati se vozijo četrtinsko ter naj na kolodvorih izjavijo, da se priključijo družbi delegatov v vlaku. — Primat.

× **Umetniški koncerti v kavarni v Nar. domu v Ljubljani.** P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da igra od danes naprej v Narodnem domu gledališka godba, prvovrstni salonski sekstet. Začetek ob 8. uri zvečer. Za nadaljnjo naklonjenost in obilni obisk se cenjenemu občinstvu vljudno priporoča — Anton Tomšič, kavarnar.

× **Gasilci!** V nedeljo dne 15. julija ob pol 11. uri se vrši občni zbor Gasilske zveze v Ljubljani — Mestni dom. Vsako društvo je dolžno odposlati vsaj enega odposlanca in sicer v kroju. Železniška vožnja je polovična proti predložitvi društvene izkaznice, zato naj si vsak udeleženec pravočasno oskrbi izkaznico ter dobro shrani kupljeni listek za pot nazaj iz Ljubljane. Popoldne ob dveh je velika gasilska vaja na trgu Sv. Jakoba, po vaji pa obhod po mestu do gostilne pri «Levu» na Gosposvetski cesti, kjer se vrši prijateljski sestanek, h kateremu so vabljeni vsi prijatelji gasilstva, zlasti pa ljubljansko občinstvo.

× **Izgubljena bluza.** V nedeljo dne 8. julija se je na kolodvoru v Kranju ob 9. uri zvečer, pred odhodom osebnega vlaka v Ljubljano izgubila bela etamin bluza, zavita v papir. Pošten najditelj se prosi, da jo izroči v upravi «Jutra».

× **Izgubljena je bila broša, zlata, starinska, z enim safirom in štirimi briljanti v Ljubljani, od magistrata do lekarne Trnkoczy. Vrne naj se na policijsko ravnateljstvo.**

Dvojni umor v Ljutomeru

Mariborski «Tabor» poroča:

V noči od petka na soboto se je zgodil v Ljutomeru izredno krvav zločin. Ruski strojni inženjer Ganusov, zaposlen pri gradnji železnice Murska Sobota - Ljutomer, je stanoval z ženo in triletnim fantkom Rostkom in starim slugo v Ljutomeru. Te dni se je odpeljal službeno v Požarevac. Njegova žena Rusinja je imela baje ljubavno razmerje z Vranglovim kapetanom Avčerovom. Dne 6. julija je slišalo o polnoči več ljudi iz okolice strašno vpitje iz Ganusovega stanovanja. Ob 7. zjutraj je inženjerjev sluga naznanil, da sta njegova gospodinja in njen triletni sinček umorjena. Sodna komisija je našla v stanovanju Ganusova ženo brez obleke, zadavljeno s srajco, in njenega sina, zadavljenega z raztrgano brisačo. Sluga je pri zaslišanju trdil, da je prišel okrog 10. ure ponoči Vranglov kapetan Avčerov z Ganusovo ženo v stanovanje. Sam sluga je zaklenil za njima od zunaj vrata, sam pa je šel k nekemu znancu Rusu po priču, ker mu je bil baje Ganusov naročil, naj pazi na ženo.

Vranglov kapetan bi torej moral uiti skozi okno. Sluga pa je sam razpraskan po obrazu in prsih, kar vzbuja sum, da je hotel on posiliti svojo gospodinjo in jo je zadavil, ko se mu je branila. Ne ve se, ali ga je Vranglov kapetan zavrnil glede pričevanja nezvestobe, dognano je, da je bil sluga o polnoči doma v svoji sobi. Vranglov kapetan pa trdi, da mu je sluga odprl vežna vrata in da je bil že mnogo prej v uradniški menzi. Sluga in kapetan sta v sodnijskem zaporu. Inženjer Ganusov pa se še ni vrnil s potovanja.

*

Iz Ljutomera nam pišejo o isti stvari:

Na dosedaj še nepojasnjen način sta bila v Ljutomeru umorjena soproga in triletni sinček ruskega inženjerja Ganusova, ki je zaposlen pri gradnji železnice Murska Sobota - Ormož. Umor se je izvršil v noči od petka na soboto v spalnici Ganusove. Našli so jo zadavljeno, golo na tleh poleg postelje. Sinček, znan po celem trgu kot nadarjen, živahen otrok, je visel obešen za obrisačo na otroški postelji. Stari sluga, ki je spal v kuhinji poleg sobe ter je imel razpraskan obraz, ni hotel dati od začetka nobenih pojasnil, kljub temu da so ljudje v bližnji okolici slišali v usodni noči vpitje.

Storilcu so bile razmere dobro znane, vedel je, da je inž. Ganusov na službenem potovanju v Srbiji, kar je menda hotel izrabiti ter se polastiti mlade žene. Ker mu to brškone ni uspelo, je izvršil grozno dejanje, kar je povzročilo veliko razburjenje po celem Ljutomeru.

Dosedaj so zaprli omenjenega slugo in nekega ruskega oficirja.

„Ono" — „Prava ljubezen"

G. Bratina in ga. Bukšekova v ljubljanski drami v torek 10. in v sredo 11. t. m.

Vrata ljubljanske drame so se zaprla in igralci so odšli na počitnice. Niso se pa vrata Talije zaprla za gostovanje umetnikov, ki jih med nami vidimo le poredkoma. Dve umetniški osebnosti našega igralskega sveta, gospod Valo Bratina in ga. Berta Bukšekova sta na svoji umetniški turneji po slovenski zemlji dospeli v Ljubljano, da omogočita tudi naši publiki uživanje dveh umetniških del, ki jih še nismo videli in katerih ne poznamo.

Danes, v torek, se uprizori v dramskem gledališču Schönherrjeva petdejanska drama «Ono». Dramatika Schönherrja deloma že poznamo. Videli smo pred leti na odru njegovo zdravo, sočno in kipečo kmečko komedijo «Zemlja». Pozneje se nam je nudila prilika videti njegovo «Otroško tragedijo» in dramo «Žena-vrag». V obeh smo spoznali pisatelja nenavadne moči in sugestivne sile, moža, ki ume spretno prijeti probleme življenja tam, kjer so najbolj pekoči in ekspanzivni.

Za «Zemljo», «Otroško tragedijo» in «Ženo-vragom» prihaja na naš oder «Ono». V «Onem» je Schönherr sezidal piramido svojega umetniškega hotenja. Reduciral je dejanje samo na dve osebi, na zdravnika in njegovo ženo; v teh dveh nam je pokazal vso tragiko življenja, ki se zaveda svoje odgovornosti pred lastno vestjo in človeško družbo. Jetični zdravnik noče podaljševati svojega življenja v bolnem potomstvu. Problem je vprišo naših zdravstvenih razmer tudi za široko publiko. Dinamično vseskozi napeta drama zasluži, da si jo ogleda vsakdo, ki ljubi gledališče, življenje in človeštvo.

V sredo nastopita mariborska umetnika v Braccovi «Pravi ljubezni». Tudi Bracca naše občinstvo že pozna po enodejanki «Don Pietro Caruso», katero smo videli pred leti v drami, nedavno pa na šentjakobskem gledališkem odru. «Prava ljubezen» je kos, ki po vsebini in tehniki nadkriljuje omenjeno enodejanko. Lahkoživi pustolovec Ugo spozna lepo vdovo Eleno. Hoče si jo osvojiti. Dvori ji in uredi nek skupen izlet tako, da sta oba navezana na prenočišče z eno samo posteljo. Dogodek pa ne konča s pustolovščino, temveč s poroko, po kateri se izkaže, da je Elena še nedotaknjeno čista. Iz nameravane pustolovščine požene prava ljubezen in Ugo postane dober zatkonec.

Ravnatelja mariborske drame g. Bratino in go. Bukšekovo poznamo pri nas le površno. Že z ozirom na repertoar, ki nama ga nudita in upoštevajoč visoke troške, ki so združeni z gostovanjem v Ljubljani, ne dvomimo, da si jima bo naše občinstvo odzvalo z istim navdušenjem in zanimanjem kakor je to storila publika v Slov. Bistrici, Ptuju, Brežicah in Krškem. To upamo tem bolj, ker je gostovanje kratko in traja samo dva večera. Oba krata začne predstava ob 8. uri zvečer. «Ono» traja dve uri in je prva pavza šele po tretjem dejanju; «Prava ljubezen» je krajša; izčrpa se v petih četrtih ure. Cene za obe predstavi so iste kakor v prošli sezoni za dramo.

Radi informacije in lažje orientacije je o priliki umetniške turneje Bratina-Bukšekova izšel poseben gledališki list, ki se lahko dobi pri gledališki blagajni, kjer so v predprodaji tudi stopnice za oba večera.

*

Obe predstavi se vršita v dramskem gledališču; začetek ob 20. uri. Dramske cene. Predprodaja vstopnic od 8. do 12. in od 15. do 17. ure pri dnevni blagajni v operi. Ravnotam se dobi za ceno 2.50 Din razpored obeh del.

Občni zbor Glasbene Matice

Odlikovanje zaslužnih članov.

Sinoči se je vršil redni občni zbor Glasbene Matice. Zborovanje je otvoril predsednik dr. Vladimir Ravnihar, ki je uvodoma naglašal, da zaključuje Glasbena Matica s tem občnim zborom svoje jubilejno leto. Jubilej je Glasbena Matica proslavila mirno in skromno, a dostojno. V svojih javnih nastopih je pokazala svoj razvoj, napredek in uspehe, ki jih je dosegla v dobi 50 let svojega vztrajnega in neumornega dela. Posebno zahvalo izreka pevskemu zboru, ki je z lepoto naše pesmi seznanil številne kraje naše prostrane domovine. Jubilej Glasbene Matice greni le to, da ji ne dostaje gmotnih sredstev, ki so predpogoj za uspešne delo. Naglaša, da je slovenska javnost v tem pogledu premalo cenila delovanje Matice, in zato ponovno apelira nanjo, da opusti svojo brezbrižnost in da reši zavod propasti.

Nato je predsednik dr. Ravnihar izročil odlikovanja dvema zaslužnima članoma Glasbene Matice, ki sta kumovala že ob njenem rojstvu. Peter Grasselli je dobil red. sv. Save III. razr., Franc Drenik red sv. Save V. razr. Odlikovan je bil tudi prof. Josip Vedral, ki deluje že 27 let pri Glasbeni Matici. Najvišje odlikovanje pa je prejela Glasbena Matica kot taka, in sicer red sv. Save II. razreda. Odlikovanci so se zahvalili za visoka odlikovanja in zaprosili predsednika, da tolmači njih zahvalo na najvišjem mestu.

Izčrpno in pregledno tajniško poročilo je podal g. Mahkota. Naglašal je, da ima društvo nad 1000 članov, glasbena šola pa nad 600 učencev, katere je v 16 predmetih poučevalo 33 učiteljev. Nato je poročal še o glasbeno-literarnem zavodu, o koncertnem zavodu in o orkestralnem društvu. Blagajnik dr. Žirovnik je podal blagajniško poročilo, ki izkazuje okoli 130 tisoč Din dolga. Ako v kratkem ne pride izdatna podpora, je zlasti obstoj razvijajočega se konservatorija resno ogrožen. Apeliral je na mestno občino, pokrajinsko upravo in centralno vlado, da pri kočita na pomoč in rešita naš najvišji glasbeni zavod.

Pri novih volitvah je bil za predsednika zopet izvoljen dr. Vladimir Ravnihar, v odbor pa so bili izvoljeni sledeči gospodje: dr. Žirovnik, Eržen, dr. Krejčí, Hubad, Lovše, Lasbacher, Stanko Premrl, Peruzzi in Završan. V revizionalni odbor so izvoljeni gg.: Galovič, Hočevar in Patenoster.

Predsednik je nato zaključil občni zbor.

Učiteljska skupščina v Ptuju

Letno zborovanje UJU, poverjeništvo Ljubljana

Ptuj, 8. julija.

Ljubljanska sekcija Združenja jugoslovenskega učiteljstva je imela letos svojo tretjo pokrajinsko skupščino v Ptuju. V soboto in nedeljo je prvič zborovala napredna slovenska učiteljska organizacija na ptujskih tleh, kjer so poprej gospodovali tuji gospodarji. V Ptuj je dospelo nad 150 delegatov posameznih učiteljskih društev, kjer so se v soboto vršila dolgotrajna razpravljanja o vseh učiteljski stan zadevajočih problemih.

SESTANEK DELEGATOV.

Na sobotnem zborovanju delegatov je podal strokovni tajnik g. Rudolf *Dostal* izčrpno poročilo in uvodoma omenil, da je učiteljstvu v veliko zadoščenje, da zboruje v tej nekdanji nemški kuli, ki je bila trdna postojanka spodnještajerskega nemštva, močna trdnjava od koder se je streljalo — žal — pogosto tako uspešno na slovenske institucije, ustanove, na stare naše narodne pravice. Učiteljstvo zahteva odločne podpore od strani naše javne uprave za zaščito nacionalnih interesov. Učiteljstvu so povsem neumljivi ukrepi, nastopi in represalije, naperjeni v zadnjem času proti nacionalnim organizacijam in to baš v tem, še ne popolnoma očiščenem severnem delu naše domovine. *Udruženo slovensko učiteljstvo pozdravlja Orjuno kot odlično narodno institucijo, kot krepko nositeljico narodne in državne ideje.*

Tajnik se je v svojem nadaljnem poročilu spomnil naše neodrešene domovine, ter orisal temna poročila, ki prihajajo iz našega Primorja in Korotana. Odgovor učiteljstva je zaenkrat samo eden in edini: *Naša vzgoja bodi skoz in skoz nacionalna!*

Pri poročilu o narodno-prosvetnem delu je Dostal konstatiral, da je delo na polju narodne prosvete močno razpredeno po celi Sloveniji. Omenjal je, da je članstvo UJU priredilo po deželi nad 100 predavanj najrazličnejše vsebine in da so člani marljivo in uspešno sodelovali pri ljudskih vseučiliščih v Mariboru, Celju in na Jesenicah.

UJU, poverjeništvo Ljubljana se je tako v preteklem poslovnem letu kot vsa leta svojega obstoja zavedalo, da je del velike učiteljske organizacije, ki temelji strogo na državnem, narodnem in stanovskem edinstvu. V tem smislu so bili stiki poverjeništva s centralo ves čas trajni in iskreni. V preteklem poslovnem letu je poverjeništvo Ljubljana imelo v 32 okrajnih društvih 2446 članov. Število letošnjega članstva izkazuje proti lanskemu majhen upadek, ki gre na račun samostojne organizacije meščanskošolskega učiteljstva. G. tajnik je nato še razpravljal o gmotnem vprašanju učiteljstva in o pragmatiki ter naglašal, da je neobhodno potrebno, da se zboljša naša javna uprava. Dokler se to ne zgodi, smo še daleč od zadovoljstva v državi, daleč od ujedinjenja, ne samo teritorijalnega, temveč tudi duševnega, ki mora biti naš končni cilj.

Svoje poročilo je g. tajnik končal z apelom na celokupno organizirano članstvo: *Vzgajajmo nacionalno našo mladino, da se nam posreči vzgojiti za bodočnost en tip jugoslovenski, eno enotno dušo jugoslovansko.*

Tajniško poročilo je bilo sprejeto z viharnim odobravanjem. Posvetovanja o ostalih notranjih in strokovnih vprašanjih, so trajala v soboto skoro do 2. ponoči.

VOLITVE.

Pri novih volitvah je bil za poverjenika ponovno izvoljen sivolasi zaslužni voditelj našega učiteljstva, ravnatelj g. Luka *Jelenc*, za njegovega namestnika pa ravnatelj g. *Onus*. Za blagajnika je bil izvoljen g. Mirko *Fegic*, za odbornike pa gg.: Josip Lapajne, Anton Hren, Peter Močnik, Ljudevit Potočnik, Vilko Rus in gdč. Marija Godec. V nadzorstvo so bili izvoljeni g. Franc Luznar in g. Josip Rajšp, za strokovnega tajnika g. Rudolf Dostal in za urednika «Učiteljskega tovariša» g. Dimnik.

IMPOZANTNA NEDELJSKA SKUPŠČINA.

V nedeljo dopoldne se je vršila v veliki dvorani Društvenega doma veličastna skupščina učiteljstva, katere se je udeležilo nad 500 učiteljev in učiteljic iz vseh krajev Slovenije. Dvorana, v kateri se je vršila skupščina, je bila slavnostno okrašena, nad govorniškim odrom pa je visela slika kralja Aleksandra, ovita v državno trobojnico. Galerije so bile polne odličnih zastopnikov ptujskega meščanstva, ki je z velikim zanimanjem zasledovalo potek zborovanja. Skupščina je jasno pokazala, da se učiteljstvo v polni meri zaveda svojih prevažnih nalog, pokazala je, da je delo učiteljstva sicer tiho, a težko in plodovito. S posebnim zadovoljstvom pa je treba povdariti, da je učiteljstvo v prvi vrsti posvečalo svojo pozornost strokovnim in vzgojnim problemom in šele nekako sekundarno razpravljalo o svojem gmotnem položaju, dasi je ta danes ravno tako neugoden, kot je neugoden pri drugih državnih nameščencih.

Veličastno zborovanje je otvoril predsednik, g. Luka *Jelenc*, pozdravil vse navzoče učiteljstvo ter zastopnike in prebivalstvo mesta Ptuja in naglašal, da želi, da bi bila zborovanja današnje skupščine posvečena edino delu za blaginjo naroda in države. V imenu mesta Ptuja je nato pozdravil zborovalce okrajni glavar g. dr. *Pirkmajer*, v imenu hrvatskega učiteljstva pa prof. *Skavić* iz Zagreba.

NAČELNI PROGRAM UJU.

Na govorniški oder je stopil nato okr. šol. nadzornik g. *Pavel Flere*, ki je v enournem govoru očrtal načelni program UJU ter razpravljal o vseh potrebah moderne vzgoje. Povdarjal je, da je UJU stanovsko strokovna in kulturna organizacija, osnovana na temelju državnega in narodnega edinstva ter na načelih naprednih vzgojnih in kulturnih idej, a z jamstvom politične in verske svobode. Namen združenja je, da ščiti učiteljstvo v moralnem in pravnem oziru ter sodeluje pri preobraževanju celokupnega narodnega šolstva in vzgojnega duha v šoli. Njegovo organizatorično delovanje stremi po dovršitvi duhovnega narodnega ujedinjenja. Organizatorične naloge UJU so razdeljene na stanovsko politično torišče, na šolsko in posebej na torišče učiteljske izobrazbe ter na narodno prosvetno torišče.

G. referent je nato obširno govoril o *stanovskem političnem programu* UJU, ki vzgaja svoje članstvo z besedo in dejanjem v vseh stanovskih, šolskih in narodno-prosvetnih vprašanjih. Posebna vzgojna naloga organizacije se razteza tudi na učiteljski pomladek. Organizacija je strog, neizprosen in konsekventen čuvar učiteljskih gmotnih in vseh pravnih vprašanj. Zato zahteva referent zakonito ureditev «učiteljskih zbornic», ki naj varujejo učiteljske in šolske pravice pred birokratizmom ter samoupravno s predlogi urejujejo učiteljske personalne zadeve. UJU išče kooperacije tudi z drugimi nepolitičnimi organizacijami, ki zasledujejo podobne smotre. Ne izključuje niti kooperacije s svojimi načelnimi nasprotniki, a zahteva za tako kooperacijo trdnost, ki jo tudi sama nudi v vsakem slučaju. Radi tega pa učiteljstvo zahteva za vsakega politično in versko svobodo in bo odločno nastopila proti vsakomur, ki bi skušal organizacijo izrabljati v politično-strankarske ali osebne namene.

Glede *obče šolskega programa* se hoče UJU udeleževati dela pri zakoniti ureditvi našega celokupnega šolstva. A tudi tedaj ko bo šolska reforma izvedena, učiteljstvo ne bo počivalo, temveč stremelo po neprestanem izboljševanju šolstva z zahtevami po vnašanju novih idej modernih stremljenj in kulturnih zahtev. Z zakonom predpisana vzgoja pa mora biti nacionalna, etična, socialna in telesna. Pri ustanavljanju šolstva pa se je ozirati na duševne in telesne sposobnosti mladine. Radi tega zahteva UJU, da se ustanavljajo pomožne šole za abnormalne in imbecilne ter telesno in duševno zanemarjene otroke. Tudi naše srednje šolstvo osobito pa učiteljišča je treba preustrojiti, ker danes nikakor ne odgovarjajo svojim velikim nalogam. Duh pa, ki obče vse šolstvo preveva, dobi duh delovne šole. G. referent je nato razpravljal o raznih pedagoških problemih in zahteval popolno pedagoško neodvisnost za vse učiteljstvo.

Kar se tiče ureditve šolstva je g. referent mnenja, da mora biti vse šolstvo državno in centralizirano, po svoji upravi pa decentralizirano in po učnih prilikah avtonomizirano. Temeljita so bila izvajanja g. Fereta o problemu učiteljske izobrazbe. Razpravljal je obširno o izobraževanju učiteljskega naraščaja ter omenjal nedostatke, ki jih je opažati pri današnji ureditvi naših učiteljišč. Nič manjše pozornosti pa ni g. referent posvetil narodno-prosvetnemu programu. Naloga učiteljstva ni, in ne sme biti le ta, da sedi v učilnici, temveč ona je mnogo večja in zahteva od slehernega pravega učitelja, da izobražuje in vzgaja najširše plasti našega naroda. To nalogo smatra UJU za svoj veliki cilj, ker se zaveda, da je od rešitve problema narodne vzgoje v veliki meri odvisna blaginja in dobrobit naroda.

Navedli smo glavne misli globoko zasnovanega referata g. Fereta, na podlagi katerega je bila sprejeta tudi posebna resolucija, v kateri je natančno označen program UJU. Zborovalci so izvajanja g. Fereta z velikim odobravanjem vzeli na znanje.

NOVE METODE POUKA.

Na dnevni red je prišlo nato predavanje dr. Franjo Žgeča o «sodobnih problemih vzgoje in narodne prosvete». G. predavatelj je v izčrpnem govoru slikal razne napake, ki jih je opažati pri sodobni vzgoji in omenjal, da zahteva duh novega časa prerojenja tudi na polju vzgoje in narodne prosvete. Naglašal je, da današnje metode poučevanja nikakor niso več prave, treba je, da knjigo zamenja produktivno delo. Vsak šolski razred naj postane družina, katero vodi učitelj. Ostro je bičal zlasti vzgojne metode naše duhovščine in naglašal, da duhovščina ni pripravna za objektivno vzgojo naroda. Sramoto vzbuja dejstvo, da danes en duhovnik na ljudstvo več upliva, kot deset učiteljev. To sramoto je treba odpraviti, zato pa je naloga narodnega učitelja, da gre med narod na delo. Šele tedaj, ko bo tudi učiteljstvo v polni meri izpolnilo to svojo dolžnost, pride prava nova doba.

G. predavatelj je kot zahteve moderne dobe zahteval, da se posveti vso pozornost vzgoji kmetskega ljudstva in industrijskega delavca. Šolo-učilnico naj zamenja delovna šola, ker edino na ta način je mogoče vzgojiti človeka, da postane sposoben za samostojno delo. Učiteljstvo naj se intenzivnejše udejstvuje zunaj šole na kulturnem in gospodarskem polju in naj bo neprestano v stiku s svojo okolico. Radi nedostatkov današnjega vzgojnega sistema je treba proučavati vzgojstva tujih narodov in dolžnost vlade bi bila, da pošilja sposobne pedagoge v inozemstvo, da proučavajo tamošnje šolstvo in da pridobljeno znanje uporabijo pri reformaciji našega šolstva, ki pa mora odgovarjati potrebam našega ljudstva. Učiteljstvo mora dobiti tudi večji vpliv na učiteljiščnike in podpirati njihove težnje. Sramota je, da je današnji učiteljiščnik naravnost suženj svoje šole, ki mu a priori jemlje veselje do samoizobrazbe.

Res stvarna in temeljita izvajanja g. predavatelja je učiteljstvo z odobravanjem vzelo na znanje in jih bo skušalo tudi v praksi realizirati.

Učitelj g. Franc Škulj je nato še referiral o «načrtu socialne ustanove učiteljstva v Sloveniji». Po njegovem načrtu naj bi se učiteljstvu odtegnil pri izplačevanju mesečne plače malenkosten znesek, iz katerega naj bi se ustanovil poseben fond, iz katerega bi se učiteljstvu podeljevala podpora v slučaju smrti ali bolezni. O njegovem načrtu se je razvila dolgotrajna debata, na podlagi katere je bil izvoljen poseben odsek, ki ima nalogo, da stopi v tozadevna pogajanja tudi z meščanskošolskim učiteljstvom in z učiteljstvom, ki ni organizirano v UJU.

Skupščina je nato soglasno sprejela sledeče

RESOLUCIJE:

A. Zboljšanje gmotnega položaja.

Ker je radi naraščajoče draginje postal socijalni položaj učiteljstva tako žalosten, da se celokupno slovensko učiteljstvo nahaja tik pred onemoglostjo in popolno odpovedjo vseh svojih sil, zahtevamo:

1.) Vlada naj takoj reši vprašanje službene pragmatike.

2.) Vlada naj nemudoma zviša vse službene prejemke v zmislu zahtev vseh javnih nameščencev.

3.) Vlada takoj izplačaj enkratni nabavni prispevek za vsaj delno pokritje dolgov, v katere so zabredli vsi javni nameščenci.

4.) Vlada naj draginji primerno zviša prispevek za stanarino in naj preskrbi tudi ogrev, ki gre učiteljstvu po šolskem zakonu.

5.) Učiteljicam, ki so poročene z državnim nameščencem, naj se priznajo polne draginjske doklade.

6.) Pravično in izobrazbi primerno naj se urede službeni prejemki učiteljic ženskih ročnih del in otroških vrtnaric.

B. Narodna vzgoja in prosveta.

Učiteljstvo, zbrano na pokrajinski skupščini UJU. v Ptuju, uvideva potrebo temeljite vzgoje in izobrazbe kmetskega prebivalstva in industrijskega delavstva, kakor to zahteva celotni gospodarski, politični in socialni položaj naše domovine in vsega kulturnega zapada. V tej smeri je pripravljeno napeti vse svoje moči, da se začne že enkrat s široko začrtanim in temeljitim vzgojnim in prosvetnim delom, ki se mora sistematično organizirati. Osnovna šola mora postati podlaga in kulturno središče vsega dela med kmetskim prebivalstvom in industrijskim proletarijatom. Da se to uresniči, so potrebne dalekosežne in globoko segajoče reforme v smeri k pravi delovni šoli. Šola—učilnica se mora izpremeniti v šolo vzgojevalnico. Tudi se mora delokrog učitelja razširiti na pred- in pošolsko dobo, tako da postane učitelj centralna postava v vzgoji našega naroda in temelj vsega prosvetnega dela. Vzgoji učiteljskega naraščaja se mora posvečati več pažnje in predvsem se mora skrbeti za njegovo višjo pedagoško naobrazbo ter vzgajati močne osebnosti za voditelje naroda.

Vendar pa potrebuje učiteljstvo pri svojem velikopotezno zamišljenem vzgojnem in prosvetnem delu močne opore i v ostali inteligenci i v merodajnih faktorjih. V to svrho je potrebno:

1.) da se učiteljstvo in ostala inteligenca duševno zbližata v svrho skupnega delovanja na polju vzgoje in prosvete;

2.) da se začne skupno delovanje akademske mladine z učiteljskim naraščajem na učiteljščih, učiteljstva z akademsko mladino in ostale inteligence, zlasti vseučiliških profesorjev z učiteljstvom. Tako se bo samo po sebi sistematično organiziralo vse vzgojno in prosvetno delo.

3.) da se učiteljstvo, ostala inteligenca, akademska mladina in učiteljski naraščaj približajo kmečkemu prebivalstvu in industrijskemu delavstvu ter poskušajo premostiti prepad, ki je nastal med njimi. Proučevati morajo njegovo duševnost in značaj, njegovo življenje, delo in potrebe, da tako položijo temelje naši samolastni vzgoji, ki mora vzeti smernice za vzgojo ravno iz naše duševnosti in naših potreb.

Na ta način upa učiteljstvo, da prilagodi vzgojo današnji dobi in našemu narodu, da dvigne nivô naše pedagogike ter pripravlja sistematično kmečko prebivalstvo in industrijsko delavstvo na vse naloge, ki nam jih stavi današnja doba in ki nam jih prinaša razvoj.

Apelira pa na vse merodajne faktorje, da ga podpirajo pri tem prepotrebnem in težavnem delu.

C. Vprašanje ženske realne gimnazije.

Pokrajinska skupščina UJU, poverjeništvo Ljubljana, uvideva nujno potrebo višje izobrazbe našega ženstva, zato izraža začudenje glede zadnjih vesti o nameravnem ukinjenju edinega našega nacionalnega ženskega učnega zavoda — ženske realne gimnazije v Ljubljani.

BANKET.

Po krasno uspelem zborovanju se je vršil v Narodnem domu banket, ki so ga Ptujčani priredili našemu učiteljstvu. Na banketu je bilo izrečeno mnogo prisrčnih zdravic in napitnic. Osobito lepa je bila zdravica, ki jo je napil narodnemu učiteljstvu višji šolski nadzornik g. Gangl. Ob sklepu je učiteljstvo izreklo za krasen sprejem v Ptuju svojo zahvalo predsedniku ptujskega učiteljstva in odličnemu narodnemu delavcu g. Mirku Majcenu.

Iz življenja in sveta

General Vrangel

O tem možu se čuje mnogo skrivnostnega govorjenja, pa tudi različni listi prinašajo o njem več ali manj neverjetne vesti. Zato se nam zdi potrebno, da posnamemo nekaj bistvenih točk iz poročila, ki ga je pariškemu «Le Journalu» poslal njegov posebni poročevalec po razgovoru z Vranglom samim.

Vranglov generalni štab, o katerem pišejo s takim strahom, sestoji iz tucata oseb, med katere je vštet tudi zdravnik, intendant, tajnik in ordonanci.

V razgovoru je 44letni, še sveži in prožni general pokazal, da je izvrstno informiran o vsem, kar se godi v Rusiji in med ruskimi emigranti po svetu. Zelo je obsodil one svoje rojake, ki se zaradi nekoliko različnejšega političnega prepričanja odtegujejo skupnemu delu in pomagajo na ta način boljševikom. Ali navzlic temu je on trdno prepričan, da pride do osvoboditve Rusije. Ko pride ta trenutek, sicer ne ve, kakšna vloga bo njemu usojena, gotovo je pa, da bodo stali za njim vsi njegovi vojaki.

Ne morem razumeti, je dejal general, kako si je mogel svet izmisliti, ko sem

Obisk pri pianistu Pembauerju

Monakovo, 2. julija.

Iz Berlina v Monakovo se pripelješ, če sedeš na brzovlak ob 7. zvečer, nekej pred osmo zjutraj. V Monakovem mora biti tvoja prva pot na policijo, zakaj Bavarska je država v državi. Ravnal sem se točno po teh predpisih in sem tekom tričetrt ure rešil vse, kar je bilo pri meni odvisno od monakovske policije. Ko sem odštel približno 100 tisoč mark odškodnine, so mi vpisali v potni list vsa potrebna dovoljenja in ž njimi v žepu sem pomirjen stopil iz poslopja, v katerem je človeku, ki mrzi uniformiran red, vedno čudno pri srcu.

Napotil sem se najprej v pinakoteke. Teh je v Monakovem več; najzanimivejša med njimi sta stara in nova. Takoj za njima prideta državna galerija in gliptoteka. Umetnostnih razstav je v bavarski prestolici brez števila. V vsaki ulici te opozori nanje napis «Kunstsalon». Med južnimi Nemci je smisel za obiskovanje umetnostnih razstav menda ravno toliko razvit, kakor smisel za turistiko. Vsa razstavišča so polna posetnikov in nobena galerija ne trpi pomanjkanja na obiskovalcih.

Vtisi, ki jih napravijo na človeka monakovski templji slikarske in kiparske umetnosti, so preresni, da bi jih človek absolviral mimogrede s par površnimi besedami. Vse to, kar so Bavarci nakopičili v svoje shrambe za kipe in slike, je treba videti, uživati z lastnimi očmi. Knjiga z reprodukcijami malo pove. Obrazujoča umetnost se ne da opisovati. Njena posebnost je to, da jo moraš otipati z vidom, ako se res hočeš naužiti lepote, katero hrani v svoji notranjosti.

Torej preč od muzejev, gledališč, «Hofgartna» in angleškega vrta, kjer se pravkar pokošeno seno suši v dišečih kopicah; preč od peneče se Isare ob Maksimilianeju, preč od profilej in Siegestora, Hofbräuhausa, magistratne zgradbe in grünewaldske okolice. Popoldan je, čas proti večeru. Tiho krenem po dolgih in širokih udobnih monakovskih ulicah v prijazno in prostorno Ohmstrasse, kjer biva eden najznamenitejših pianistov sodobne Nemčije, prof. Pembauer mlajši.

Pembauer je bil do nedavno na konservatoriju v Lipskem. Šele pred par leti se je preselil v Monakovo. Tu poučuje na konservatoriju in hodi koncertirat po nemških mestih in v inozemstvo. Pred kratkim je koncertiral z velikim uspehom v Španiji in ni dolgo, odkar se je vrnil s svoje koncertne turneje iz Poljske, odkoder je prenesel nagrado za svojo umetniško produkcijo v obliki — enega para čevljev.

Poiščem torej v ulici, kjer Pembauer stanuje, št. 18 in grem v drugo nadstropje. Pozvonim. Vrata se odpro in vstopim. V vestibulu, katerega napolnjuje nekakšna mistična svečana mračnost, se povabljenci že zbirajo. Ni jih mnogo. 15 ali 20 duš je tu, dame in gospodje, večinoma mladina. Pozdravim navzoče, odložim vrhnjo obleko, postojim v ozadju in v tem hipu uzrem Pembauerjevo soprogo, simpatično damo srednjih let. Gost, ki mi je izprosil dovoljenje za obisk domačega koncerta, me predstavi. Tu notri, v domu profesorja se zdi, da diha nenavadno razpoloženje, katerega ne najdeš ne v koncertnih dvoranah, ne na ulicah in ne na razglednih stolpih. Vse je čudovito mirno in tiho, ubrano na temno pojoč ton strune g na goslih. Govorimo polglasno. Iz sosednje sobe prihajajo zvoki klavirja. Profesor še poduču je. Naenkrat pa se oglasi neopažena urakukavica petkrat zaporedoma. Čez par trenotkov stoji pianist Pembauer v naši sredi.

Prvi vtis, ki ga napravi nate, je lisztovski. Dolgi črni lasje padajo čez teme daleč nazaj na vrat in mu pokrivajo malone tudi ušesa. Pod izrazito brado, ki je očrtana krepko, kakor sploh ves umetnikov obraz, stoji črna umetniška kravata, zavezana na pentljo, napravljajočo vtis metulja, ki se je ustavil na cvetu s široko raztegnjemi krili.

Tako profesor postoji. A predno utegneš presoditi, ali je na tej fiziomiji kaj akademskega, se črna glava obrne in se jame razgledovati po gostih. Na tem in onem pogledu obstane. Profesor stopa k povabljencem polagoma in jim podaja roke. Ko se mu predstavim jaz, žive pianistove oči zagorijo v svetlem lesku. Pianist je zelo prijazen, govori domače, kakor da je z menoj znan že dolgo. V tem kratkem razgovoru na mah občutim sugestivno silo njegove uležane notranjosti. Tu ni nič več iskanega, vse je najdeno in zrelo. Kar mogoče še ni dovršeno, izcizelirano, se izpopolnjuje sproti. Linija pa je tu, in je takoj vidna.

Stopimo dalje. V domači koncertni sobi stojita dva črna klavirja. Uglaševalec še zadnjič poskuša na tipkah, ali ni disharmonije med posameznimi toni. Vse je v skladu. Gosti posedejo, v dvorani nastane tišina pričakovanja.

Venci na stenah dvorane se zganejo, rože v vazah na oknih stojijo mirno, a relief profesorja in sobe in slike njegove, se zdi, da začenjajo v tem hipu živeti. Vse, kar je v zvezi ž njim, ki je živ pred nami, zadobiva drugačen izraz nego mrtve stvari; vse postaja mimika, ritem. Še celo plava turška preproga, viseča v levem kotu sobe, popisana s čudnimi rdečimi krivuljami, začenja govoriti. Oglasijo se prvi zvoki.

Pianist zasvira najprej štiri razpoloženja svojega pokojnega očeta. Mehka glasba, podana brez vsake sentimentalnosti. Obrazi poslušalcev slede muziki kakor hipnotični ekstazi. Profesor udarja s svojimi neusmiljeno izvežbanimi kladveci po tipkah, vriska, joče in zdihuje, boža in uspava. Nato hip odmora.

Drugi kos je Straussova «Burleska» za dva klavirja. Profesor jo svira z nekim svojim mojstrskim učencem. Ritmično silno razgiban komad. Za njim pride na vrsto ena Beethovenova sonata in neka kompozicija Maksa Regerja.

V času, ko smo zadivljeni poslušali klavirskega mojstra, se je zunaj zmračilo. Pianist polagoma vstane, premeri dvakrat sobo, otvori okno in zapre klavir. Konec. Gosti vstanejo. Najprej se poslovim od Pembauerjeve soproge, in ko pristopi k nama profesor, se razvije med nami še kratek, prisrčen razgovor. Zahvalim se za prijaznost, katere sem bil deležen vsled pianistove gostoljubnosti, priklonim se ostalim gostom in odidem v vestibul.

Polagoma se odpravljajo tudi drugi. Ko odprem vrata na stopnice, katere pokriva media rdeča preproga, ujamem skozi neko špranjo žarek mebke luči, ki sije v pianistovem domu.

Večer je tih, miren, lep. Vročine, ki je pritiskala na ulici pred dobrima dvema urama, ni več. Nebo se je zjasnilo, diha se lažje.

Moja pot gre mimo profilej in dalje mimo univerze. Njeno pročelje je tako vedro in enostavno, da ti vlije v dušo še več miru nego ga nosiš v svojem srcu. Zunaj sem, na prostem med ljudmi, sredi šumljajočih fontan, ki spominjajo na stare čase klasične umetnosti, med lučmi, ki sipljejo svetlobo na ulico v dolgi nepregledni vrsti. Ali ta luč je v primeri z ono, ki jo nosim od nekod in od nekoga, media in zabrisana. Vsenaokolu je mrak, prijetna ura večera, razpoloženje brez vetra in neba, ki se pripravlja na nevihto. Vse je pokojno, stalno, izpreminjajo se samo črte obraza, ki spominjajo na osebnost pianista Pembauerja. Ta stoji pred menoj v svoji črni dolgi salonski suknji, stiska mi roko in pod širokim njegovim čelom se v obrazu poglabljajo črte, ki jih je posnel kipar v reliefu s sigurno roko. Kako naj bi jih tudi posnel drugače! Saj ni na Pembauerjevem licu nič dvoumnega. Vse je smotreno in dognano. Vsak njegov ton izpod njegovih prstov je mojstrski, kakor je stoično mirna njegova drža pri instrumentu v trenotkih in urah, ko nam pianistova kladvica preko strun razgaljajo bogastvo te velike čiste duše.

S. K.

pregledoval svoje čete, da nameravam proti Rusiji novo ofenzivo. To ni nič res. Resnica je, da sem pregledal svoje čete, ki so zdaj nastanjene v Jugoslaviji, ali to niso vojaki, marveč možje, ki so zamenjali puško s sekiro in kladivom. Moj obisk torej ni bil vojaškega značaja.

Vzrok, zaradi katerega se je moral Vrangel umakniti boljševikom, je bil mir, ki ga je z njimi sklenila Poljska. Ko so prenehale na poljski meji sovražnosti, so se vrgli boljševiki z vso silo nanj. Ob porazu je Vrangla najbolj bolela nehvaležnost nekaterih političnih strank med rojaki v pregnanstvu. Nesrečni Vranglovi junaki, ki so se nesebično žrtvovali za domovino, bi bili od svojih ljudi pač zaslužili vse kaj drugega, ne pa veselja nad njih porazom. Namesto da bi se emigranti združili v en sam blok, so se pa razpršili v nebroj političnih skupin. V glavnem je med njimi na eni strani boj za socialistično, na drugi pa za monarhistično Rusijo.

«Zagotavljam vas,» je dejal Vrangel, «da ni mogel razumeti tega prepira nobeden izmed tistih nesrečnih vojakov, ki so se na jugu Rusije razcapani in lačni borili za svobodo, zakaj ravno ta prepir v inozemstvu je krepil sovjete. Moji ljudje pa vidijo danes še veliko bolj, kako zlo so napravili boljševiki naši domovini, in ko pride ura, pojdejo vsi kot en mož v boj zoper sovjete. Za sedaj pa sem preskrbel svojim vojakom delo, da se preživljajo. Deloma v Bolgariji, deloma v Jugoslaviji. Grade nove ceste in popravljajo stare, delajo v tvornicah, rudnikih, na železniških progah. Bore denarna sredstva, ki so ostala meni, pa uporabljam za podporo najrevnejšim, to je invalidom in starcem, za vzgojo otrok in visokošolcev.»

Z Vranglom je prišlo preko trideset tisoč vojakov. Od teh se jih je vrnilo v Rusijo največ tri sto. Zdaj pa že dolgo ne misli nihče več na to, da bi se vrnil; tako slaba poročila prejemajo od tam.

O tem, kako pride konec boljševiškega režima, ali od znotraj ali od zunaj, je Vrangel izjavil:

«To je odvisno od tega, kakšne težave pridejo nad Rusijo in kako se bodo vedle napram nji velesile. Eno pa je gotovo: Sovjeti ne bodo večni, zakaj narode vladajo samo režimi, ki jih narodi sami hočejo; režimi, ki so jim vsiljeni, pa padejo prej ali slej.»

Navidezna smrt

V Vašem cenj. listu, gospod uredník, ste priobčili dne 8. t. m. za vsakega zemljana zanimiv članek «Navidezni mrliči», kjer se bere, da imajo posebno Angleži hud strah, da ne bi šli na pol živi, oziroma na pol mrtvi v zemljo. Angleški zdravnik dr. Stenson Hoocker navaja tudi slučaj o neki ženi, ki bi jo bili, da ni bila njena hčerka opazila drhtaja mišice na rokah, tudi pokopali «živo». V članku se govori tudi o kataleptičnem stanju takega bolnika. Kakšno je to stanje, Vam povem iz lastne izkušnje:

Pred kakimi dvanajstimi leti se odpeljem rano v jutro iz Ljubljane na dom svoje žene v Labudsko dolino. Že misel, da ne zamudim vlaka ali predolgo ne zaspim, ni mi dala tisto moč zaželjenega sna. Do pol dveh popoldne smo se vozili. Vsled vročine sem bil ves zbit in uničen. Prišedši domov, sem šel, namesto počivat, na planine, ker so se ravno sorodniki z vsčjo družbo odpravljali na pohod. Po šesturni težavni hoji smo prispeli na vrhunec v kočo. Mladina je rajala, uganjala burke, jaz sem šel leč. Toda vsled preutrujenosti in napetosti mišic in živcev o spanju ni sluha. Na videz zadremljem, ali vsled smeha in veseljačenja ostalih so bili zopet moji živci in mišice v silno napetem stanju. Oči sem imel zaprte, sluh moj je izborno deloval, poskušam odpreti oči, ne morem, v duhu sledim vsem tem burkam in vse vem, kaj počenjajo, a govoriti ne morem. Hodijo me gledat, tresejo me, govoré mi — jaz nisem v stanju reagirati niti najmanj, da jim dam znamenje, da ne spim. Blagrujejo me, da imam tako trden spanec. Šele proti jutru par ur res zaspim.

Tega stanja v resnici ne morem drugače označiti kot kataleptičnega in je na las enak stanju tiste žene, o kateri piše dr. Stenson Hoocker.

Drug slučaj dozdevne smrti se je pripetil letos; o njem poroča dr. Puppe v «Deutsche Medizinische Wochenschrift»: Trilndvajsetletna usmiljenka v neki berlinski bolnici se je skušala zastrupiti z 1.7 gr morfija in 5 gr veronala. Poklicani zdravnik jo je spoznal za mrtvo, ker je bila vsa «trda», brez bitja žile, ni dihala in tudi srce ji ni več tolklo. Iz tega je sklepal, da je mrtva. Pripeljali so jo v mrtvašnico, dali na pare, toda naslednjega dne so opazili znake življenja v njej. Prenesli so jo v bolnico in tam je popolnoma okrevala.

Malokomu bo znano, da je pokojni dr. Jak. Rajh izrecno želel, da mu zdravnik eno uro pred pogrebom srce z iglo prebode. Tudi on — Slovenec — je imel strah, da ne bi šel na pol mrtev v grob. Lk.

Ne bi bilo prehudo.

Učitelj: Poslušaj, Francek, ako bi tvoji oče videl tvojo današnjo nalogo, bi mu osivel lasje!

Francek: To ne bi bilo prehudo!

Učitelj: Pej, sram te bodi!

Francek: Pa moj oče je — plešast.

(Koprive.)

Sportni vestnik

Nedeljski nogomet

Ljubljana: *Jadran : Primorje 2 : 0* (2 : 0). Primorje, ki je nastopilo s petimi rezervami, in sicer levo krilo in srednji napadalec, desni in levi krilec ter desni branilec, ki je poleg tega še igral tudi v predtekmi, je doživelo od Jadrana precejšen poraz. Jadran je zlasti v prvem polčasu nudil lepo igro ter se predvsem odlikoval z veliko ambicijo. V drugi polovici so se Jadranaši posvetili skoraj le defenzivi, pri kateri je bil zlasti levi branilec Pečnik izboren. Primorje je začetkoma po stari navadi precej podcenjevalo nasprotnika in šele dva zabita gola sta moštvo malo iztreznila, vendar pa niso mogli vsled neobičajnega načina visoke igre ničesar doseči. Desna zveza Bregar Fr. pa je poleg tega še skoraj skozi celo igro delal nekako pasivno rezistenco, čeprav so mu njegovi soigralci nudili prav lepih šans. V drugem polčasu je bilo Primorje skozi v ofenzivi. Sodil je g. Vodišek dobro in nepristransko. — Predtekma: *Slavija I. : Primorje rez.* 2 : 1 (1 : 0). Dopoldne se je vršila lepa tekma med *naraščajem Primorja in mladinskim moštvom S. K. Krakovo,* pri kateri so zmagali Primorci s 5 : 1 (1 : 0). Mladi Primorci so nas iznenadili z lepimi kombinacijami in igralskimi triki, ki bi jih lahko posnemalo vsako prvo moštvo. — V soboto je naraščaj Primorja premagal mladinsko moštvo S. K. Slovenija s 3 : 1

Zagreb: V Zagrebu sta v soboto in nedeljo gostovali kar dve inozemski moštvi, in sicer prvak Poljske Pogon in do letos še drugo razredno češko dunajsko moštvo Slovan. Kar se more zahtevati od prvorazrednega moštva, vse to je pokazal Slovan s svojo izvrstno igro, dočim Pogon razen discipline in fairnesse ni nudil ničesar, kar bi upravičevalo, da zastopa kot prvak poljski nogomet.

O sobotnih rezultatih smo že poročali. V nedeljo je Hašk zmagal s 6 : 1 (2 : 0). Hašk, ki je nastopil brez Vrbančiča in Zinaje je bil docela v premoči. — Lepši sportni užitek sta nudili obe tekmi Slovana z Gradjanskim; pri prvi je zmagal Slovan s 3 : 1 (0 : 0), druga je ostala neodločena z 1 : 1 (1 : 1). Slovan ima izvrstno vigrano moštvo, ki se odlikuje zlasti s predajo žoge in s skupnostjo v igri.

Dunaj: Z ozirom na finalno tekmo za nižjeavstrijski pokal so se prvenstvene tekme vršile že v soboto in smo o njih že poročali. Stanje je sedaj nastopno: Prvak Rapid, sledé Amateurji, Admira, Vienna, Hertha, Sportklub, Hakoah, Wacker, WAF, Simmering. V prvi razred prideta dosedanja drugorazredna Slovan in Ostmark, v drugi razred padejo dosedanji prvorazredni Floridsdorf, Rudolfshügel in WAC., ako se zadnji, kakor nameravano, ne fuzionira z WAF. Pri finalni tekmi za nižjeavstrijski pokal je zmagal Sportklub nad Wackrom 3 : 1 (3 : 0).

Gradec: Dunajski prvak Rapid je gostoval v nedeljo proti graškemu Sturmu ter zmagal s 3 : 1 (1 : 1). Z ozirom na lanski poraz graške reprezentance na Dunaju (9 : 0), je ta izid za Gradčane še precej časten.

Pregled lahkoatletskih tekem v Göteborgu

I. dan: 1. julij:

Olimpijada se otvori ob 13.30 z defiliranjem vseh atletov in telovadcev pred kraljem. Jugoslovani, Čehi in Norvežani so v sprevodu manjkali. Naši so prišli prepozno na igrišče, držeč se našega usodnega mota «ima vremena». Po povorki so atleti odkorakali v garderobo, le švedski telovadci in telovadkinje so ostali na igrišču ter izvajali nekaj vaj, ki se od naših sokolskih jako razlikujejo, ker tu se izvajajo le posamezni gibi na povelje, ne pa skladbe kot pri nas. Telovadci so nastopili v oblekah, kot pri tenisu, telovadke pa v hlačah in jopicah, vse svetlo modro.

Ob 14.45 prične lahka atletika s predteki na 100 m. Od Jugoslovanov startajo Perpar, Spahič, Valtrič. Kakor znano so vsi izpadli, čeprav so bili mnogo boljše razpoloženi kot v Kodanju. Perpar podleže Fincu Härö, ki zmaga z 10.9 zmaga pa nad Avstrijcem Bürgerjem. Spahič je bil premagan od Carra (Avstralija) z 10.9, Valtrič pa od madžarskega prvaka Gerője z 11 sek., dočim je premagal znanega Šveda Lindwalla. Razen imenovanih so zmagali v predtekih: Finec Halme 11.2, Sved Lindquist 11, Nemec Heuben 11.5, Švicar Imbach 11. Ostri so bili semifinali: Imbach premaga z 10.8 Göreja, Carr z 10.8 Haubena, Nemec Friedrich z 11 Holandca Brooa. Finale 2. julija.

Tek na 800 m: (dva predteka). Finale 1.) Sved Johanson 1 : 57.2, 2.) Holandec Paulen 1 : 57.9, 3.) Finec Jansson. Nemec Peltzer se zruši tik pred ciljem, sicer bi bil tretji.

(Krogla: V finale jih pride 12, med njimi naš Marančić (23.58 z obema rokama).

Skok v daljavo: Finale: Finec Turelos 7.31 (svet. rekord 7.61). 2. Abrahamson (Švedska) 7.12, Hoff (Norveška) 6.99.

Tek 5000 m: Finale: 1.) Sved Vide 15 : 08.4 (svet. rekord 14 : 36.6), 2.) Sved Backman 15 : 15.2, 3.) Rasta (Finska) 15.9.

Zapreke na 400 m: (2 predteka). Finale: 1.) Finec Vilen 55.5 (svet. rek. 54 sek.) 2.) Madžar Somfay 56.8, 3.) Sved Petersson 57.1. (Čas prvega 55.5 je slovenski rekord na 400 m, toda brez zaprek).

II. dan: 2. julij.

Predteki stafet 4 × 100: Jugoslovanska stafeta ne nastopi, ker sta Matz in njegova rezerva Kirin bleskirana. Tudi v kompletni postavi se ne bi mogla plasirati, že ker posamezni tekmi niso tre: nirani drug na drugega. I. predtek: 1.) Nemčija 42.5, 2.) Avstrija 43.4, 3.) Avstralija. II. predtek: 1. Finska 42.6, 2.) Švedska 43.6, 3.) Norveška. Finale dne 3. julija.

Predteki na 400 m: V šestih predtekih zmagajo Lindquist (Sved.) 51.3, Dünker (Nem.) 50.9, Aeström (Fin.) 51.7, Imbach (Švica) 50, Vilen (Fin.) 50.5, Schemer (Nem.) 68.4. Zadnji je tekel sam. Semifinale 400 m: Paulen (Hol.) 50.1, Engdahl 50.2, Vilen 50.4, Kurunczy (Madž.) 50.7, Neumann (Nem.) 51, Reneli (Nem.) 52.2. Finale 3. julija.

Finale na 100 m niti od daleč ni nudil pričakovanega sportnega užitka. 1.) Houben (Nem.) 11, 2.) Carr (Avstral.) 10.9, 3.) Gerö. Ta rezultat izgleda na prvi pogled paradoxen in je nastal vsled tega, ker sodniki niso mogli določiti plamenta. Tudi je bil Carr, za njim pa Imbach in Houben. Imbach je Houbenu zapiral pot, ker se ni držal svoje proge, zato je izpadel. Carr in Gerö sta morala še enkrat teci za drugo mesto in je Carr slijajno premagal Madžara ter dosegel 10.9. Kakor so sodniki videli Houbna kot prvega, je nerazumljivo.

Met kladiva: Finale: 1.) Lind (Sved.) 49.35 m, 2.) Sköld (Sved.) 46.59 m.

III. dan: 3. julij.

Predteki 200 m: Za Jugoslavijo startata le Perpar in Valtrič, a zopet podleže tudi konkurenci. V predtekih so zmagali: Lindquist (Sved.) 22.9, Carr 22.8, Drisin (Fin.) 22.8, Krüger (Nem.) 23. (temu podleže Perpar, ki doseže 23.4!) Friedrich (Nem.) 24.3, Houben 23.3, Thumm (Nem.) 23.2.

Predteki 1500 m: Za finale se plasirajo: Vide 4 : 08 : 1, Yrjölö (Fin.) 4 : 08 : 1, Larsen (Danska) 4 : 09 : 2, Razmussen (Dan.) 4 : 17 : 2, Jansson (Fin.), Riedl (Češka). Avstrijski in nemški prvak sta izpadla.

Disk, predmeti: 1.) Nyttyamaa (Finska) 43.735, Narančič pride v finale s 37.48.

Predteki zapreke 110 m: V finale pridejo: Kasten (Nem.) 16.1, Trosbach (Nem.) Petersson (Sved.) 16, Larsen (Norveška) Gesspach (Švica), Tuulos (Fin.)

Disk finale: 1.) Nyttyamaa 46.955 2.) Steinbrenner (Nem.) 42.89, 3.) Erisson (Sved.) 42 m.

Troskok finale: 1.) Tuulos (Fin.) 15.89, 2.) Janssen (Sved.) 14.69, 3.) Holz (Nem.) 14.46.

Stafeta 4 × 100 finale: 1.) Finska 42.6, 2.) Švedska, 3.) Norveška. Stafeta Nemčije je bila prva, a bila je diskvalificirana zaradi nepravilne predaje.

Tek 1500 m finale: 1.) Vide (Sved) 3.57 2.) Pelzer (Nem.)

Tek na 400 m finale: 1.) Vilen 49, 2.) Engdahl, 3.) Paulen.

NEDELJSKE TEKME.

Göteborg, 9. julija. s. Svoj višek so dosegle mednarodne tekme v Göteborgu včeraj z *maratonskim tekom* na 40.5 km. Udeležilo se ga je 21 tekmovalcev. Zmagal je Finec Lorsland v 2:40:59.7, drugi je bil Danec Jensen v 2:46:27, tretji pa Madžar Karoly v 2:48:5.

Pri *plavanju na 1500 m* je v finalu zmagal Arne Borg, ki je z 21:35.5 postavil nov svetovni rekord in pokosil dosedanji rekord za celih 25 sekund.

KONČNI REZULTAT V LAHKI ATLETIKI.

Göteborg, 9. julija. s. Z včerajšnjim maratonskim tekom so bila končana lahkoatletična tekmovanja. Danes je bila službeno razglašena končna klasifikacija po narodih, ki je sledeča:

Švedska 9 prvih, 10 drugih in 3 tretja mesta. Finska 11 prvih, 6 drugih in 6 tretjih. Nemčija 2 prvi, 5 drugih in 1 tretje mesto. Madžarska 1 prvo, 1 drugo in 1 tretje, Avstralija 1 prvo in 1 drugo, Norveška 1 prvo, in dve tretji, Holandija 1 drugo in 1 tretje, Danska 1 drugo in Estonska 2 drugi mesti.

*

Naši lahkoatleti se torej sicer ne morejo postaviti s svojimi uspehi, toda ista usoda je doletela tudi druge, v gojenju lahke atletike že starejše narode, kakor Litvance, Avstrijce in Čehoslovake. Vendar pa so se Jugoslovani držali v splošnem dobro in častno, da se jim ni treba sramovati.

Službene objave L. L. A. P.

S. K. Jadran se poziva, da plača 12.5 Din radi nepravilnega nastopa g. Čuka v Beogradu. — Gdč. Širca Almira in Cimperman Marica se verificirata brez zabranjenega starta za S. K. Ilirijo.

Vsem klubom se naznanja, da je službeno glasilo J. L. A. S. «Sport» ilustrovani tjednik, Zagreb. Vsi klubi naj se naroče na imenovani tednik, glasom sklepa J. L. A. S. Naroči in plača naj se pri tajniku podsaveza. Naročnina znaša za 3 mesece 38 Din, pol letno 75 Din in celoletno 140 Din.

Glasom sklepa J. L. A. S. se pritegne hazena k L. L. A. P.

Klubi se pozivijajo, da plačajo vpisnino (25 Din) in članarino (100 Din). — Tehnični referent hazene je g. Zuchlatti; verifikacijo pa izvršuje II. tajnik. — G.

Modicu Josipu (Š. K. Primorje) se zabrani start za 6 mesecev, glasom § 10. op. prav. — Čitajo se za L. A. S. K.: Škerlj Božo, Vukmanovič Branko in Orožem Miroslav s takojšnjim nastopom.

Tajnik II.

Gospodarstvo

Slabšanje dinarja

Pri nas se vrednost dinarja oceni po stanju na curiški borzi, na kateri dinar v zadnjem času sicer nekoliko nazaduje, vendar je to nazadovanje neznatno. Rečemo torej lahko, da je naša valuta na curiški borzi kolikor toliko stabilna.

Kljub temu pa mednarodna vrednost dinarja faktično bolj nazaduje, kakor je to razvidno iz položaja na curiški borzi, in to zaradi tega, ker tudi švicarski frank napram zlatim valutam pada. Padati je pričel frank na angleških in holandskih borzah. Padec švicarskega franka je gotovo posledica propadanja švicarskega izvoza. Visoki tečaj franka je onemogočal nabavljanje švicarskega blaga s strani valutnoslabih sosedov. Iz istega vzroka prihaja tudi vedno manj tujcev v švicarska kopališča, od katerih je odvisno švicarsko bogastvo. Obenem pa se zatrjuje, da je deloma zakrivila padec franka tudi valutna špekulacija, ki se je razpasla v Švici.

Švicarski frank nam torej danes ne more več služiti za merilo ocenjevanja mednarodne vrednosti naše valute. Zato se bomo morali ravnati odslej po kaki drugi zlati valuti, n. pr. dolarju ali funtu šterlingu.

To slabo razmerje dinarja napram drugim zlatim valutam je gotovo tudi vzrok da je pri nas draginja tako velika, čeprav se nam po «stabilizaciji» na curiški borzi ne zdi opravičena. Cene pri nas v splošnem še vedno rastejo ali se vsaj krepko drže.

Za slabljenje dinarja danes po položaju v naši državi v resnici ni pravega povoda. Stojimo pred dobro letino, izvoz je precejšen, obtok papirnatega denarja se po malem manjša, politične razmere v državi sicer niso ugodne, ali so vendar nespremenjene. Toliko slavljeno strokovnjaštvo finančnega ministra dr. Stojadinovića in njegova deflacijska politika le ne žanje uspeha, katerega že preko pol leta pričakujemo po tolikih samozavestnih prerokovanjih.

Gotovo sposobnost in spretnost je dr. Stojadinović sicer pokazal, toliko pač, kolikor se je naučil na pogreškah svojih prednikov. Njegovi predniki so poskušali in tudi on poskuša; kako bo končno uspel, bo šele pokazala bodočnost. Mlada smo država, zato ne moremo imeti takih strokovnjakov kakor stare države.

Za stanje našega gospodarstva je merodajna v naši agrarni državi letina, ki obeta biti letos najboljša po vojni. Ako bo izobilica živil v državi, bodo ta cenena in se nam ne bo bati velikih mezdnih gibanj in stavk, ki vedno zelo škodujejo narodnemu gospodarstvu. Poleg tega se nam pa obeta mnogo večji izvoz poljskih pridelkov nego vsa leta po vojni. Ako nas narava bogato obdarovi s svojimi darovi, ne bo potreba ravno posebne spretnosti v gospodarski in finančni politiki. Dobra letina nam bo popravila dinar, kar pač smemo z zaupanjem pričakovati in bi ga popravila tudi kakemu dr. Stojadinovičevemu predniku.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza. (9. t. m.) *Pšenica:* baška, 65 — 66 kg, 2 — 3 odst. primesi, 10 vagonov 410; baška, 76 kg, 2 — 3 odst., 5 vagonov 417.5 — 422.5, baška, 76 — 78 kg, 2 — 3 odst., 2 vagona 420. *Ječmen:* baški, 63 — 64 kg, 1 vagon 290. *Oves:* baški, 2 vagona 320 — 322.5. *Turščica:* baška, 28 vagonov 282.5 — 292.5; baška okrogla, 2 vagona 290; baška ab ladja Donava, 15 vagonov 290; baška bela 3 vagone 315; baška defektna 9 vagonov 157.5 — 180. *Moka:* baška «0», 3.5 vagona 660 — 670; «0» sipka, 1 vagon 657.5; «2», 1.5 vagona 610 — 615; «5», ponudba 565; «6», ponudba 495; «7», ponudba 425; «0» baška ab Beograd 1 vagon 670. *Otrobi:* baški v jutinih vrečah, ponudba 137.5; za september, ponudba 137. Tendenca v pšenici nestalna, v ostalem čvrsta.

Dunajski živinski trg (9. t. m.) Dogon 3751; od tega 594 domačega izvora, 928 madžarskega, 44 češkoslovaškega, 1004 *jugoslovenskega* in 1181 rumunskega. Cene padle za 1000 — 2000 aK pri kg. Notirajo v tisočih aK za kg žive teže: voli 9 — 16 (ekstremno 18), biki in krave 9 — 15, drobna živina 6 — 9, bivoli 8 — 11.

Mariborski trg. Cene zadnjih dni v Din: goveje meso I. 26 — 27.5, II. 24 — 25, III. 21.5 — 23, teletina I. 25 — 26, II. 20 — 24, svinjina 35 — 40, salo 42, slanina 38.75, prekajena slanina 42 — 45, mast 40, prekajeno meso 46 — 55, kranjske klobase (kg) 50, konjska koža (komad) 175, goveja koža (kg) 17.5 — 20, telečja (kg) 22 — 30, svinjska (kg) 8 — 10, gornje usnje 105 — 160, podplati 100 — 140, piščanec po velikosti (komad) 30 — 40, kokoš 50 — 60, mleko (l) 3.5 — 4, smetana (l) 15, surovo maslo (kg) 44 — 44.5, črešnje (kg) 6 — 10, kava I. (kg) 60, II. 45, sladkor v prahu 27, v kristalu 25, v kockah 27, olje namizno (l) 32, moka «0» 7.75, «1» 7, «4» 6.5, «6» 5.75, koruzni zdrob 4.75 — 6.25, seno sladko (q) 75 — 200, ovsena slama 100 — 125, komad karfijole 7 — 10, šopek špargelnov 10, kupček špinače 1, kupček graha v stročju 1, luščen grah (kg) 12 — 15, fižol v stročju I. (kg) 16, čebula (kg) 2 — 6.

= Občni zbor Jadranske banke v Trstu, ki je sklican na 14. t. m., ima sklepati o odpisu delniške glavnice. Delnice v prvotnem nominalu 400 K odnosno 200 lir naj bi se vsled izgube v znesku ca. 20 milijonov lir po predlogu upravnega sveta odpisale na 80 lir. Po izvršitvi tega odpisa naj bi se delniška glavnica znova dvignila s podpisom in vplačilom novih delnic na 15 milijonov lir. V «Edinosti» od 7. julija je priobčeno «Poslano» podpisano od «Več starih delničarjev», s katerim se delničarje poziva, da polože svoje delnice pri banki in zahtevajo izkaznico v svrho izvrševanja in varovanja svojih pravic na občnem zboru. Rok za polaganje delnic je potekel dne 8. julija in so morali v Jugoslaviji bivajoči delničarji položiti delnice pri Jadranski banki v Beogradu. Na dnevnem redu občnega zbora je tudi prememba pravil in sicer — imena družbe, objavljanja oglasov, dalje pa podelitev izrednih poobiastil delegiranemu upravitelju, da izpelje odpravo starih delničarjev. Končno je na dnevnem redu tudi razdelitev — čistega dobička.

= Stanje vinogradov v naši državi. Po vesteh iz raznih pokrajin naše države se je stanje vinogradov zaradi precejšnjega slabega hladnega vremena precej poslabšalo, zlasti v severnih pokrajinah. Če bo sedanje toplo vreme ostalo, se bo stanje gotovo zopet znatno popravilo.

= Industrijsko-obrtno vzorčna izložba v Mariboru. Rok za prijave je podaljšan do 20. t. m. Onim, ki se še niso prijavili, sporočamo, da se je razstavnemu odboru posrečilo pridobiti še nekaj prostora, tako da bo mogel v polni meri upoštevati tudi še prijave, ki dospejo po prijavnem roku, toda najkasneje do 20. t. m. Po tem roku došle prijave se ne bodo več upoštevale, razen, če bo na razpolago še kaj prostora.

= Razstava v Novem Sadu. Odbor za prireditev novosadske trgovsko-industrijske izložbe je podaljšal rok za prijave do 17. julija, a samo za one, ki si bodo sami na lastne stroške zidali paviljone.

= Uvoz rastlinskih masti. Zaradi raznih poskusov prevare je Generalna direkcija carin naročila obmejnim carinarnicam, da v bodoče vsako uvoženo mast podvrže analizi. Vsak poskus prevare (prijavljenje rastlinske masti kot n. pr. svinjske) se bo kaznoval.

= Naša trgovina preko Soluna. Prošli teden je prispelo iz naše države v Solun: 1 vagon tarščice, 8 vagone desk, 2 vagona premoga, 2 vagona kož, 30 vagonov ovac in 2 vagona sira. Naš promet s Solunom pada.

= Carina na ječmen. Gospodarsko-finančni komite je v seji 22. junija sklenil, da se dosedanja izvozna carina na ječmen iz št. 2. izvozne tarife zniža od 100 na 40 Din za 100 kg. Sklep je stopil v veljavo dne 26. junija t. l.

= Petrolejski izviri v Slavoniji. Hrvatsko časopisje poroča, da so v Slavoniji ob Donavi odkrili bogat petrolejski vrelec. Vrelec se preiskuje in osiješki kemični zavod poroča, da je petrolej omenjenega vrelca precej dobre kakovosti.

= Dohodki glavnih carinarnic v drugi dekadi junija so znašali 43,419.879 dinarjev. Celokupna vsota carinskih dohodkov od 1. avgusta do 20. junija znaša 1,302,490.210 Din.

= Neuspeh akcije za beograjsko posojilo. Kakor javljajo iz Beograda, se ne bo zaključilo posojilo beograjske občine, ki bi ga dala neka angleška firma.

= Sejem plemenskih bikov v Rapperswilu. Zveza vzhodno-švicarskih zadrug priredi tudi letos jeseni in to 11., 12. in 13. septembra sejem plemenskih bikov (Schwyzerschlag) v Rapperswilu ob Curiškem jezeru. Podrobne informacije o sejmu daje poslovodja zveze doktor M. Litscher v Sevelenu, kanton St. Gallen.

= Trgovinska pogodba med Avstrijo in Francijo. Te dni je bila sklenjena med obema državama trgovinska pogodba. Francija je priznala Avstriji minimalno carinsko tarifo, ki je štirikrat manjša nego splošna. Tudi Francija je dobila ugodnosti po načelu največjih carinskih pogodnosti. Avstrija je znižala na korist Francije tarifo za raznovrstno francosko blago pri uvozu v Avstrijo, kakor n. pr. za vina, a osobito za šampanjec in sardine.

= Izgledi letine v Madžarski so se po zadnjem deževju znatno zboljšali. Računajo na preko 16 milijonov q pšenice ir 6.6 milijona q rži.

= Povišanje madžarskega carinskega nadavka. Madžarska vlada je podvojila carinski nadavek. Za ono blago, za katero se carinski nadavek namesto v zlatu plača v kakem drugem zakonskem plačilnem sredstvu, je določen carinski nadavek s 170.000 odst.

= Kriza v bolgarski trgovini s tobakom. Iz Sofije poročajo, da je še mnogo tobačnih zalog iz lanske ugodne žetve nerazprodanih pri producentih.

= Rusija omejuje emisijo bankovcev. Iz Moskve poročajo: Ljudski komisar za finance Sokolnikov je v vseruskem centralnem izvršilnem odboru predložil zakonski načrt glede omejitve emisije na 15 milijonov zlatih rubljev mesečno.

Veliki inkvizitor

Ljubezenski roman iz najsramotnejše dobe človeške zgodovine.

1. El Barrio de Triana.

Bilo je 15. februarja l. 1534. Na vrtu pred palačo sevilskega guvernerja, grofa Manuela Argosa, sta se poslavljala dva mlada človeka: on mlad, visok, črnih oči in bujnih črnih kodrov, a mavrsko temnozarjavelega obraza, — ona komaj 17 let stara, vitka in nežna, velikih črnih oči in kakor alabaster bele, skoraj blede polti. Bila sta srečna zaročenca: Estevan plemič Vargas in Dolores Argoso, guvernerjeva hčerka.

Mladenič se je pravkar sklanjal nad ročico ljubeznive deklice, ko je švignil mimo redovnik. Ko je opazil mladi par, je sunkoma obstal in se napol glasno nasmejal. V smehu pa je bilo toliko ostrine in hudobnosti, da je skušal neugodni vtisek svojega smeha izbrisati z najslajšim pozdravom: «Lahko noč! Bog vaju blagoslovi, otroka!» — Nato je hitro odšel.

«Inkvizitor Arbues!» je šepnila deklica in kakor v strahu prijela mladeniča za roke.

«Vrag ga vzemi!» je siknil mladenič. «Mar prihaja ta človek tolikokrat k vam? Kakšne opravke pa ima pri tvojem očetu?»

«Sam Bog vedi! Zopern človek! Bojim se ga, njegovih strastnih pogledov. A tudi oče ga ne mara. Toda, saj veš, vsegamogočni je, in oče ga mora sprejemati z največjo prijaznostjo» . . .

Med tem je korakal komaj štiridesetletni inkvizitor, dominikanec Peter Arbuez, zaupnik prvega generalnega inkvizitorja Tomaža Torquemade, urno proti mestu. Le na ovinku ceste, na vogalu vrta se je še enkrat ozri proti palači in opazoval mladi par.

«Dolores! Kako si razkošna! Kako si sladka!» je vzdihnil «O, moja boš in nikdar Estvanova! Kakor gotovo je Bog nad nami in kakor gotovo sem jaz inkvizitor, moja moraš postati!»

In ponosno je stopal dalje . . .

Estvan Vargas pa je v istem hipu poljubljal znova vsak gleženj posebej na ročici prekrasne Dolores in šepetal: «Moja, večno moja!»

«Da, tvoja ali nikogar!» je odgovorila ona. «Če tvoja ne, rajši umrem.»

Naslednjega dne okoli 7. zvečer so bile sevilske ceste, še pred par leti tako vesele in žive, zopet mračne in tihe.

Dasi je bil čas Karnevala, je vladala v Seviliji groza. Nezaupanje in sumničenja so ohromela vsa čuvstva in vse misli. Očetje so se bali sinov, bratje sester, sestre bratov, prijatelj prijatelja. Kajti v tisti dobi je trepetal vsakdo, da mu je človek, ki ga najbolj ljubi, ogleduh in ovaduh. Nihče ni bil varen svojega življenja in svojega imetka. Ljudje so životarili iz dneva v dan, nihče se ni upal govoriti, kar je mislil in čutil, in omajana je bila celo nada v božjo pomoč. Saj tudi v Seviliji je gospodovala grozna inkvizicija!

Po ulicah so pohajali le menihi v temnih kutah, so se potikali familijari svetega tribunala, najeti ovaduhi in ogleduhi ter se pozdravljali s tajnimi znaki.

Čez most, ki vodi iz predmestja Barrio de Triana preko Gvadalkvivira, so hiteli ljudje, tiho in kakor bi drug drugega ne poznali, tja in sem. Le Barrio de Triana je bil razupit okraj, v katerem je živela le sodrga, vlačuge, vlačugarji, tihotapci, izpuščeni kaznjenci in zločinci.

Med ljudmi, ki so korakali preko mostu, je stopal tudi visok mož v meniški opravi. Njegovo visoko in široko čelo je bilo resno, njegovo veliko črno oko pa je izražalo plemenitost, tako da je bil podoben slikam, ki predstavljajo energičnega borilca večne resnice, sv. Pavla in dobrotnosti sv. Janeza, Jezusovega ljubljenca.

Počasi je stopal redovnik, očividno zatopljen v misli. Pravkar je dospel do konca mostu. Tu je hipomo pristopil elegantno oblečen gospod, se nagnil k njegovim ušesom in izgovoril tiho eno samo besedo: «Hito!» — Beseda je bila znak služabnikov sv. inkvizicije in je pomenjala «molčanje».

Menih se je zdrznil, pogledal gospodu v obraz in odgovoril takisto tiho: «Coraza!» — Beseda «Coraza» je pomenila visoko špičasto čepico, ki so jo nosili obsojenci, korakajoči na grmado.

«Bog me pošilja,» je dostavil nato gospod. V mističnem jeziku je pomenila beseda «Bog» generalnega inkvizitorja ali inkvizicijo vobče.

«Bog ima vso moč nad ljudmi,» je odgovoril redovnik.

«Prečastiti, izvolite z menoj,» je dejal gospod.

Duhovnik je korakal mirno, a brez besed poleg gospoda.

Molče sta korakala po Ciganski cesti, dolgi, umazani in vijugasti. Nikjer ni bilo nobene svetiljke, le iz umazanih krčem na obeh straneh je padala svetloba ter se je čul zmeden hrup sirovih, hripavih in pijanih glasov. Sevilska sodrga se je udajala ob tem času pijančevanju ter je popivala manzanillo in pajeretto iz dolgih ozkih, štirioglatih čaš, ki so bile po andaluziških beznicah splošno v navadi.

Ko sta prišla do konca ceste, je obstal gospod pred neko krčmo. Bila je bolje razsvetljena, kakor ostale. Nemo je pokazal duhovniku vrata in ga pozval, naj vstopi prvi. Ne da bi se obotavljal, je redovnik prestopil prag, saj ni bilo nič nenavadnega, da so zahajali tudi menihi v najnižje beznice.

Dospela sta v nizko, zakajeno dvorano. Sirove klopi so stale ob dolgih črnih mizah. Po stenah je bilo nalepljeno nekaj sirovih slik, ki so vse predstavljale mnogoštevilne madone, ki jih časte v Španiji, ali grozne scene sežiganja in mučenja krivovercev ali nesramne ljubezenske scene. Pred vsako madono je gorela svečica ali pa svetiljka s smrdljivim in kadečim se oljem. Edino te luči so razsvetljevale kavarno. Izpod stropa so viseli na številnih kljukah kosi okajenega in svežega mesa, a tudi moški klobuki in plašči.

Čudna družba se je zbirala v tej dvorani: debeli in suhi menihi, razuzdane punčare, cigani, uslužbenci ali familijari sv. inkvizicije, vozniki, mali obrtniki in razne demonične prikazni, ki so se zdele, da so pravkar ušle z vislic.

Redovnik je šel na konec dvorane ter sedel za prazno mizo.

«Kaj mi poveste?» je vprašal gospoda.

«Takoj!» je odgovoril gospod; «samo besedo mi še dovolite, da izpregovorim z dekletom.» Pokazal je pri tem na dekle, ki je stala tik vrat, ki so vodila v kuhinjo.

Bila je sestra krčmarjeva, mlada, rjava Andaluzičanka, bolj podobna ljudski pevki ali lepi ciganki s tenkimi nožicami finih gležnjev, ki jih ni pokrivalo nekam prekratko svileno krilo. Dolgi črni lasje so ji padali v dveh debelih kitah po hrbtu globoko preko pasu; široka pentlja oranžne barve je bila z dolgo iglo pritrjena na temenu in veliki jekleni gumbi igel so se ji svetlikali nad glavo kakor zvezde.

Gospod je kakor dober znanec pristopil k dekletu in vprašal na pol tiho: «Ali je Frazco že prišel?»

«Še ne,» je odgovorilo dekle. «Poslala sem brata Coca k njemu ter mu sporočila, da namerava sennora Dolores o polnoči zapustiti palačo.»

«Po gotovo pride?»

«Prav gotovo, sennor!» je odgovorilo dekle. «Jaz sama sem ji izročila pismo, ki ga je tako izvrstno sestavil Perez Saavedra.»

«In Dolores je bila takoj pripravljena na sestanek?» je vprašal gospod.

«Ne, gospod Henriquez. Spočetka se je pomišljala,» je dejalo dekle. «Toda pismo jo je premotilo, saj gre za življenje Estevanovo! Zanj pa stori Dolores vse . . . Seveda sem tudi jaz storila vse, kar zna moj jezik.»

«Prava čarovnica si,» je dejal Henriquez, «in pri moji veri, njegova eminenca res ni mogla izbrati premetenejšega sla, kakor si ti. Kaj hoče njegova eminenca z lepo Dolores, o tem razmišljati ni najina stvar. Njegova volja je sveta. To pa reva, da naša sv. inkvizicija nima druzega namena, nego dušo te lepe deklice iztrgati iz hudičevih krempljev ter preprečiti poroko z don Estevanom, plemičem Vardasom, potomcem svinjskih Mavrov.»

«Lepo, lepo. Toda kaj si kupim z vašo pohvalo?»

«Ne skrbi, njegova eminenca plačuje kavalirsko. Tako dobri katoličanki in zvesti služabnici inkvizicije se izkaže gotovo zelo hvaležno. Jaz pa ti preskrbim za prihodnji veliki avtodafé najboljši prostor, na kakem velikem balkonu glavnega trga. Izvrstno boš videla in slišala, kako tulijo prokleti krivoverci, ko jih pečejo na živem ognju.»

«Mož beseda?» je vzkliknila lepotica in plosknila. «Ah, sennor Henriquez, pravijo, da sežgo v kratkem zopet 15 krivovercev in da bo obenem tudi večje število spokorjencev pomiloščenih na krščansko smrt. Ali je res, da jih zadavijo, predno jih sežgo? — O, kako bo to lepo! Zanašam se na vas, da bom mogla vse to dobro videti.»

«Prisegam ti,» je odgovoril familijar Henriquez, «v imenu Boga Očeta, Sina in sv. Duha. Zabavala se boš prekrasno.»

Gospod je odšel k redovniku in zaklical vina na mizo.

Dekle je odhitelo iz dvorane. Ko pa je bila na hodniku, se je njen obraz izpremenil; pravkar še zardela in vesela, je postala hipoma bleda in iz oči ji je gledala groza. «O Bog, o Bog!» je vzdihnila in se prijela za glavo. Potem je stekla ter so urno vrnila z vrčem vina ter ga postavila na mizo pred njegovo reverenco . . .

Henriquez se je bil baš vsedel nasproti redovniku, ko je pristopil k njemu neki mož in mu potrkal po rami. Takoj je Henriquez vstal in šel za možem. Ta pa je vprašal: «Ali je ta naš komisar?»

«Da, on je, sennor Frazco,» je odgovoril Henriquez.

Tedaj je vstal redovnik in prekrižal roki na svojih prsih. Tudi Frazco je

Mali oglasi

Plačanje z državnim davkom za inserate vred do 20 besedi Din 5·—, vsaka nadaljnja beseda 50 par več. — Plača se vedno sproti (lahko tudi v znamkah). Na vprašanja odgovarja uprava le, ako je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (1 Din).

Službe

PRODAJALKA
mešane trgovske stroke, se išče za takojšnji nastop na deželo. Prednost imajo mlajše moči z deželo, pridne in prijazne v občevanju. Oskrba vsa v hiši. Takojšnje ponudbe z zahtevo plače na upravo «Jutra» pod «Prodajalka 1002». 2529

MESTA KONTORISTINJE
išče absolventinja trgovske šole z odliko. Nastop takoj. Gre tudi na deželo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Marljiva». 3528

SLUŽBO BLAGAJNIČARKE
prodajalke ali kontoristinje išče gospodična z znanjem slovenskega, nemškega in italijanskega jezika ter strojepisja. — Cenj. ponudbe pod «Vestna in zanesljiva» na upravništvo «Jutra». 3524

GOSPOD 3229
izmožen angleškega, nemškega in slovenskega jezika v govoru in pisavi, želi službo v pisarni. Naslov pove upr. «Jutra».

PLETARSKI POMOČNIK
dobro izurjen, bi rad spremenil službo, najraje izven Ljubljane. Cenj. ponudbe na upr. «Jutra» pod «Dernovec». 5909

ZA POSPRAVLJANJE SOB
bi rada dobila primerno službo. Zaposlenost od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne. — Naslov pove upr. «Jutra». 5905

KNJIGOVODKINJA
ki zna računati in knjige voditi, se takoj sprejme za stalno ali samo za popoldanske ure. Samo starejše in res zmožne razčlenstva naj se zglase, in sicer takoj. Kje, pove upr. «Jutra». 3518

SAMOSTOJNA GOSPA
inteligentna, zelo delavna, išče zaupno mesto kot poverjenica ali voditeljica večjega gospodinjstva kakor tudi kot blagajničarka v Toplicah ali trgovini. Ponudbe pod «Zaupnost 550» na podr. «Jutra», Maribor. 3280

ODVETNIŠKI KANDIDAT
želi službe v odvetniški ali notarski pisarni v Ljubljani ali na Gorenjskem. Ponudbe pod «Odvetniški kandidat» na upr. «Jutra». 3259

ABSOLVENT
tehniške visoke šole, elektroinženjerskega oddelka, išče kakršnekoli zaposlitve tudi izven električne stroke. Ponudbe z navedbo plače pod «Zanesljiv» na upr. «Jutra». 5902

DVA ŽAGARJA
Gaterist (brusač) in cirkularist, prvovrstni, popolnoma samostojni moči, želita spremeniti službo. — Ponudbe je poslati do 20. julija pod «Gaterist in cirkularist» na upravništvo «Jutra». 5901

TOVARNA USNJA
sprejme takoj dva spretna strojna falcerja (Maschinfalzer) za krom-usnje proti dobremu plačilu. — Ponudbe na tovarno usnja v Radečah pri Zidanem mostu. 3993

VAJENCA 3996
za mizarsko obrt sprejme takoj Ferdo Primožič, mizarstvo in parketi, Trnovski pristan 4.

KOVAČ 3531
z dobrimi izpričevali, oženjen, brez otrok, išče stalne službe v večjem podjetju. Nastop takoj. — Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Kovač».

POSOJILNICA NA DEŽELI
nastavi verzirano mlajšo moč ali upokojenca kot tajnika. Naslov da uprava «Jutra». 3267

URARSKEGA POMOČNIKA 3986
iščem s 1. ali 15. avgustom za stalno delo. Starost ne preko 30 let. Za stanovanje in hrano preskrbljeno. Gabriel Matteweber, urar v Škofji Loki.

Prodam

PLETILNI STROJ
št. 10, 40 cm širok, se proda. Poizve se: Dvorni trg št. 1, pritličje. 3520

DOBRO OHRANJENA VINSKA SESALJKA
(pumpa) se proda z vsemi pritiklinami, kakor tudi s cevmi. Ravnotam je naprodaj intakten pisalni stroj znamke «Norica» po ugodni ceni, kakor tudi en dvosedežni in en štirisedežni avto. Naslov v upr. «Jutra». 3506

SPALNICA
poceni naprodaj. Ogleda se ob 11. in 6. uri. Hrenova ulica 17, pritličje, naravnost. 3533

KRASEN KONJ
rdeče barve, visok 16 in tričetrt pesti, za ježo in vožnjo, je naprodaj. Poizve se v upr. «Jutra». 3242

POCENI SE PRODA:
2 elegantni polkriti kočiji, 1 tovorni voz in 2 dežni plahti za konja. Ogleda se v Kolezijski ulici 20, Ljubljana. 3295

PRODAM 87 DELNIC
napirnice Vevče, kurz K 790.—, t. j. K 10.— pod emisij. kurzom, 2/3 istih z letnim, 1/3 s polletnim kuponom. Ponudbe pod «Vevče» na Aloma Company, anonična družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 3290

PRODAM: 3270
1 slamoreznico z bobnom na ročni pogon, 1 mlin za grozdje z obiralno pripravo, 3 kamnite kotle, 2 vinski črpalnici, 2 štanci, prva samo s škarjami, druga ekscentrična za lukenje, 1 brus z dvema brusoma na ročni pogon, 1 kuhinjsko tehtnico, 1 nov gik z novo nikl. ledr. opremo, 1 12 kubičnih metrov obsežni kotel iz 5 mm močne železne pločevine, 1 mali voz z derco. Naslov pove upr. «Jutra».

PRODAM
po nizki ceni novo salonsko omnibus-karoserijo za 6 oseb. Ogleda se pri Jožefu Peterca, kolarski mojster v Kosezah pri Ljubljani. 3269

BARZOJ = RUSKI HRT
triletna, importirana, čistokrvna, izredno krasna in krotka psica, se proda. H. Drvenik, Ljutomer. 3212

OVČJA VOLNA
Velika množina ovčje volne, bele in črne, naprodaj. Kupci, oziroma reflektanti naj pošljejo cenj. ponudbe z navedbe cene na upr. «Jutra» pod «Volna». 5904

PNEVMATIKO
VSEH ZNAMK ZA
AVTOMOBILE
IN KOLESA
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. BK.

NAJUGODNEJŠA PRILIKA
za nakup drv. Vsled pomanjkanja prostora oddajam po znatno znižani ceni drva, trda in mehka (odrezki od žage in parket) v vsaki množini. Pri večjem naročilu se dostavijo drva tudi na dom. — Ivan Šiška, tovarna parket in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica 4, telefon št. 244. 3271

Kupim

VRATA IN OKNA
malo rabljena se kupijo. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Demolirano». 3291

DRVA 3296
jesenske in zimske sečnje: a) lepe debele cepanice nad 12 cm, b) lepe drobnejše cepanice z 10% okrogline, kupim v večjih množinah. Ponudbe pod «Suma» na upr. «Jutra».

PRIKLOPNI VOZ
lahek, za motorno kolo, kupim. Popis in cena na: Fr. Holchaker, Kranj 3536

STARE KNJIGE
leposlovne in znanstvene, se kupijo po najvišjih cenah. Ponudbe pod «Knjige» na podružnico «Jutra», Maribor. 3244

Lokali

VELIKI LOKAL
pripraven za kavarno, gostilno, restavracijo ali za trgovino, s stanovanjem ali brez stanovanja, se odda za več let. Ponudbe na Franjo Korent, Maribor, Smetanova ulica 48. 3513

LOKAL 3250
z inventarjem na prometnem kraju z inventarjem se proda. Zraven je stanovanje. Maribor, Koroška cesta 90, Ivan Pirc.

GOSTILNA NA RAČUN
se odda kakor tudi prostori, pripravni za trgovino, mesarijo ali prekajevalnico, za skupno prevzetje. Nahaja se v prometnem kraju v bližini rudnika. Za gostilno je položiti kavcijo 2500 Din, drugo po dogovoru. Naslov v upravništvu «Jutra». 3232

Stanovanja

STANOVANJE IN HRANO
za sebe in tri otroke-dijake, išče višji državni uradnik, 42 let star, pri samostojni vdovi, odnosno gospodični. — Ponudbe pod «Primorec» na upravništvo «Jutra». 5906

STANOVANJE
na periferiji mesta z 2 sobama, kuhinjo in pritiklinami, se zamenja z enakim ali z veliko sobo in kuhinjo v mestu. Naslov se izve v Židovski stezi 6/I. 3263

SOBA 3225
z dvema posteljama v bližini Bleda ali Bohinja od 15. julija do 15. avgusta se išče. — Ponudbe na M. Guttner, Zagreb, Jurišičeva ulica št. 26/II.

STANOVANJE 3293
na Bledu se dobi za večjo družino po ugodni ceni. Vila Mira, Bled II.

MEBLOVANO SOBO
lepo in zračno, s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, sredi mesta ali blizu vojašnice Kralja Petra, išče neoženjen poročnik. — Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Mlad poročnik».

MESEČNA SOBA
se takoj odda. Prešernova ulica št. 54/III. 3992

SOBO 3535
v mestu išče šivilja, ki je ves dan odsotna, za 1. ali 15. avgust. — Cenj. ponudbe na upr. «Jutra» pod «Soba 3535».

Nepremičnine

KUPI SE VILA
z velikim vrtom v neposredni bližini Tivolija ali Bleiweisove ceste. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Takoj plačljivo 888». 3266

HIŠO 5907
z lepim vrtom in prostim stanovanjem prodam za 360.000 K. Pod ugodnimi pogoji tudi nekaj ceneje. Polše, Rožna dolina 106.

STAVBIŠČE
Parcela, 3024 kvadratnih metrov (travnik in njiva) pripravno za stavbišče po 65 kubičnih metrov, je naprodaj. Več se poizve v Lokah št. 96, p. Trbovlje. 3989

HIŠA S PEKARNO
se proda radi selitve v navečjem industrijskem mestu Slovenije s 25.000 prebivalci, velikim prometom, z inventarjem za 300.000 dinarjev. Naslov pove upr. «Jutra». 5900

Dopisovanje

RESNA ŽENITNA PONUDBA
Mlad gospod, prikupljive zunanjosti, mirne narave, s stotisoč kron premoženja, se želi seznaniti zaradi ženitve z gospodično ali vdovo brez otrok, ki pa ima posestvo. — Ponudbe s sliko je poslati na upr. «Jutra» pod «Smer življenja 3040». Tajnost zajamčena. 3216

RESNO ZNANJE
želi izobražena, simpatična dama, fine rodbine, z elegantnim, dobro situiranim gospodom v starosti od 27 do 42 let. Dopise na podružnico «Jutra», Celje pod «Idealno življenje». 3268

Jaz nisem bil tu. Pismo, katero se je vrnilo na 4. julija, da oddaste na upr. «Jutra» pod «Triglav». 3991

MLADA, INTELIGENTNA SIMPATIČNA VDOVA
(po privatnem akademiku) bi se rada seznanila z gospodom akademikom od 40 do 50 let. Ima dvoje zelo čednih sinčkov (9 do 10 let). Je vitka, večja, poštena, značajna ter dobra gospodinja. Premoženje ima v večjem pohištvu in v gotovini. Išče dobrega, blagega soproga, ki mu hoče biti istotaka. Resne ponudbe na upr. «Jutra» pod «Resnost 34». Molčečnost zajamčena s častno besedo. 3505

ZANIMIVEGA DOPISOVANJA
si želi 24letna gospodična, najraje z resnim, lahko tudi starejšim gospodom. Ponudbe je poslati na upr. «Jutra» pod «Življenja bridka ironija». 3502

Da, neizmerno sem trpela radi Tvojega molčanja. Sumila sem vse, a ne vedela si pomagati. Jaz sem Ti odgovorila, mogoče nisi prejela. Potolaži me zopet v kratkem. Iz vse duše Te pozdravlja Tvoja K. 5903

GOSPODIČNA
ki je inserirala pod šifro «Slovenka» naj nam sporoči pravi naslov, da zamoremo odposlati vse došle ponudbe, ali naj jih dvigne v upr. «Jutra».

Razno

KOMPANJONA 3203
za dobroidočo trgovino iščem. Ponudbe je poslati na upr. «Jutra» pod «Kompanjon».

FILMSKI SPECIJALIST
seriozni delavec, išče finančnika s 30.000 Din k ustanovljenju filmske industrije v Jugoslaviji. — Cenj. ponudbe pod «Bodočnost» na Aloma Company, anonična družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 3289

OBRTNIKI!
Pozor na javno dražbo dne 8. t. m. ob 15 uri na Glincah št. 116. Hiša je pripravna za vsak obrt. 3265

KOT DRUŽABNIK
z gotovino 50.0000 Din želim vstopiti v kako podjetje, najraje k lesni industriji. Verziran sem v strojni, stavbeni kot lesni stroki. Ponudbe pod «Tehnik» na upr. «Jutra». 3999

ZAMENJATI 3534
1 brač za dobro ohranjene citre, je možno na orožniški postaji Horjul pri Vrhniki.

Trboveljski premog in drva
stalno v zalogi vsako množino
Družba Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. — Tel. 220.

Knjige za mladino:

Fr. Milčinski:
Zgodba kraljevića Marka. Vez. Din 18·—, po pošti Din 1·50 več.

J. Šorli:
Čirimuri. Povest s slikami. Broš. Din 20·—, vez. Din 25·— po pošti Din 1·50 več.

Fr. Milčinski:
Tolovaj Mataj. Pravljica s slikami. II. natis. Cena broš. Din 18·—, vez. Din 25·—, po pošti Din 1·50 več.

J. Šorli:
Bob in Tedi. Dva neugnanca. Povest s slikami. Broš. Din 12·—, vez. Din 18·—, po pošti Din 1·25 več.

J. Waschtetova:
Pravljice. Z večbarvnimi slikami. Vez. Din 22·—, po pošti Din 1·25 več.

Čika Jova:
Pisani oblaki. Vez. Din 14·—, po pošti Din 1·25 več.

Čika Jova:
Kalamandarija. Vez. Din 12·—, po pošti Din 1·— več.

Vse te knjige se naročajo pri
Tiskovni zadrugi v Ljubljani,
Prešernova ulica štev. 54.

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da gosp. **Martin Pečnik** ni več moj potnik in nima pravice, da inkasira moje račune. Sploh nikdar ni imel pravice do inkasa. Prosim svoje cenjene odjemalce, da vzamejo to izjavo blagohotno na znanje.

Ljubljana, dne 10. julija 1923

Ivan Kočevar,
trgovec z vinom.

1239

Strokovnjak za tovarno čevljev

Čeh, z mnogoletno prakso v velepodjetjih, dober kalkulant in organizator, obvladajoč ameriško organizacijo dela in največje produktivnosti delovne moči

išče v Jugoslaviji mesta

tehniškega vodje mehaniške tovarne za čevlje, oziroma da upelje tovarno.

Cenjene ponudbe pod **„Republika Č. S. R."** na Aloma Company, anonična in reklamna družba, Ljubljana, Kongresni trg 3. 1209

storil takisto ter se sklonil k duhovniku, da se je s čelom dotaknil duhovnikovega čela. Tak je bil prijateljski pozdrav familijarov sv. tribunala.

Toda Frazcu niti to še ni zadoščalo: odpel si je suknjič in košuljo ter pokazal na svojih prsih srebrn obesek, na katerem je bila slika Kristova, stoječa na glavi. Na Kristovih prsih se je svetilo solnce, simbol luči in obenem znak inkvizicije.

Redovnik je gledal, a odgovoriti na to ni mogel ničesar. Frazco pa je v tem hipu že vedel, da redovnik ni pravi mož. V očeh mu je zagorelo in z energično gesto je potegnil Henriqueza k sebi.

«Ta ni naš!» mu je sikal v ušesa. «Izdani smo! Verjemi, ta je ogleduh!» In kakor besna zver je planil nazaj k mizi ter zakričal na redovnika: «Kdo si, lopov?»

«Jaz sem služabnik božji!» je odgovoril redovnik, vstal in z imponujočo gesto položil desnico na svoje prsi. Njegova plemenita postava in blago lice sta učinkovala. Gostje so postali pozorni, nekateri so planili na noge, nekateri zamrmrali. Dasi izvržek človeštva, so vsi spoštovali duhovniško obleko in dali bi se razsekati na kose, predno bi dovolili, da udari Španec božjega namestnika.

To je vedel Frazco in s peklensko zvijačo je vzkliknil k družbi: «Bratje, mar ste tako slabi katoliki, da se drznete braniti sovražnika inkvizicije?»

Beseda inkvizicija je temu ljudstvu imponirala še bolj, kakor duhovniki in redovniki ter njihova obleka. Vsi so povesili glave in pobledeli, kakor bi bilo treščilo med nje. Niti ziniti si ni upal nihče več.

Redovnik pa se očividno ni zmenil za nikogar več ter je stopal počasi in svečanostno k izhodu.

«Ne sme nam uiti! Zgrabite ga! Pokličite biriče sv. oficija!» je kričal Frazco. «Kaj zijate? Hitro! Hitro! — Kaj? Ali se nihče ne upa?»

«Jaz, jaz!» je zaklicalo dekle kakor v grozi in steklo za redovnikom. Ta pa se je na pragu okrenil, se vzpel v vsi svoji visokosti, da se je zdelo, kakor bi segal s temenom svoje glave prav do stropa, ter uprl na dekle in na vso družbo dolg, resen in hkratu očarljivo mil pogled.

Tedaj se je zgodilo nekaj nezaslišanega: dekle je sklenilo roki k molitvi in padlo pred redovnika na obe koleni. In skoraj v istem hipu so iztegnili tudi vsi ostali gostje svoje roke proti redovniku, kakor bi ga rotili, naj jih varuje pred strašno silo, kateri se ne upajo upirati.

Menih je veličastno dvignil desnico in blagoslovil družbo. Nato se je obrnil ter izginil skozi vrata. In nihče, niti Frazco, ni več mislil na to, da bi redovnika preganjal.

«Izdani smo!» je ječal Frazco, a kakor otrpel se ni mogel ganiti z mesta.

«Saj ne ve ničesar,» je odgovoril Henriquez; «še ničesar nisva govorila.»

Takrat šele je izginila otrplost iz Frazcovih udov. Kakor bi se prebudil iz mučnih sanj, se je ozrl začuden okrog sebe, zagledal polni vrč vina na mizi, ga nagnil in pil v dolgih požirkih. Nato je ponudil vrč Henriquezu.

«Pij, pa hajd na delo!» je vzkliknil Frazco, vrgel denar na mizo in odhajal.

Vojaka Kristova, familijara Henriquez in Fazco, sta složno ostavila krčmo. (Dalje prih.)

Zvonimir Kosem:

Minko

(Konec.)

Ob robu jase, že namenjen domov, je pa Minko nenadoma obstal in široko odprl oči. Najprvo se je globoko oddahnil, neprestano strmeč v eno in isto smer. Nato se mu je pričel obraz jasniti, in kmalu so se mu od veselja smejale oči. Med grmičjem, v senci mogočne bukve, je kakor bela gozdna vila na mehkem mahu speča počivala gospodična Polda; za seženj od nje sta ležala na tleh slamnik in solnčnik, nekoliko dalje pa je stala polna košarica borovnic.

«Tudi njo je zmogla hoja . . . tudi ona je zaspala . . .» je gomazelo Minku toplo, kakor zadoščenje, po hrbtu navzdol. Na mah se je odvalil težki kamen z njegovega srca.

Še vedno je stal na enem in istem mestu ter opazoval spečo. Tukaj na mahu, v svobodni naravi, je bila še mnogo lepša in zapeljivejša nego dopoldne na otomani; gozd jo je oblival z vso svojo svežostjo in pletel nad njo iz svojih lastnih, nežnih barv prelesten baldahin. Minko se je naenkrat zdrznil; misel, ki ga je bila tekom dneva tolikokrat nadlegovala, se je vnovič zdramila in mu pognala kri v lica.

«Še enkrat bom poskusil svojo srečo! . . . Zdaj je čas za to . . . Kako rožnate so njene ustne! . . . Če se mi ne posreči zdaj, se mi ne bo nikoli . . .»

Tiho, prav tiho, je stopil k ležeči; pol koraka pred njeno glavo je pokleknil na tla in dvignil roke kakor k molitvi; potem pa se je nagnil nad njen obraz in jo vroče poljubil na ustne.

Upiraje se z levico previdno v tla, je vstal, počasi, brez šuma. Čudovita sladkost se je razlivala po njegovem telesu, kakor da je s poljubom vred poskral ves napoj njene lepote in ljubezni, darovane že morda kdo ve komu in kdo ve kdaj. I kaj je to? Ali je mogoče, da se gospodična Polda res z odprtimi, začudenimi očmi ozira nanj? Kdaj se je zbudila? . . . Ali jo je zdramil morda njegov poljub? . . .

Minko je vztrepetal in zardel do ušes. Kakor tat, z napol obrnjenim životom, da bi ne videl izprašujočih gospodičnih oči, se je korak za korakom umikal proti goščí.

A prazen je bil njegov strah.

«Nazaj pojdi, ti mali grešnik! . . .» ga je poklicala gospodična Polda. Odpuščajoča velikodušnost je dihala iz njenega glasu.

Minko se je boječe, a vendar poslušno vrnil. Z živo zardelimi lici, še vsa vroča od spanja, je stala pred njim sveža in opojna, mereč ga od nog do glave s strogimi, zagonetnega smeha polnimi pogledi.

«Minko, Minko!» je požugala dečku z visoko dvignjenim kazalcem. «Ali ne veš, da jaz dolgov ne trpim? . . . Bliže stopi!»

In gospodična Polda se je urno oklenila z dlanmi dečkove glave, potiskaje jo lahno vznak, se sklonila in poljubila dečka prisrčno naravnost na lica, enkrat na levo, potem še na desno.

«Tako, Minko . . . da boš imel tudi ti nekaj za spomin od mene . . . Samo molčati boš moral o tem kakor grob — razumeš? . . . Zdaj pa pojdiva domov . . . prav dobro sem se naspala tukaj.»

«Tudi jaz, gospodična!»

«Kje imaš pa metulja?»

«Ušel mi je, spak, in me tako utrudil, da sem nazaj grede zaspal . . . Pa nič ne de — da sem le Vas še dobil na jasi!»

In Minko je ljubeče pogledal v njene žareče oči.

Stopaje ob njej z jase navzdol skozi gozd, s polno košarico borovnic v roki, je pa vedno in vedno premišljeval le to-le:

«Kdo bi si bil mislil, da zna gospodična Polda tako lepo poljubiti? . . . Dvakrat me je poljubila . . . in to, kako sladko in ljubeznivo! Nikomur ne bom povedal tega doma. Zato pa se bom tembolj bahal v jeseni v mestu, pred sošolci . . . Kmalu, Artur, kmalu te bom dosegel, in moj roman bo lepši od tvojega in grofice Helene! . . .»

Naročajte, čitajte in razširjajte dnevnik „JUTRO"!

Standard Oil Co of Jugoslavia
v Zagrebu
priporoča p. n. naročnikom svojo stalno zalogo:
bencina, petroleja, parafina, vseh vrst mineralnih strojnih olj za avtomobile.
Tozadevne informacije in naročila sprejema 1229
Glavno zastopstvo:
G. MENARDI, LJUBLJANA,
Trubarjeva ulica 2. Telefon št. 62.

Zobni atelje!
Vsa sem spadajoča dela izvršuje točno in solidno
J. Hribovšek
koncesionirani zobotehnik
Zagorje ob Savi. 1234

Prostovoljna dražba
se bo vršila v četrtek dne 12. t. m. ob 8. uri zjutraj v Kolizeju (Kolesarska dvorana). Prodajale se bodo **slike, pohištvo, vozovi, acetelinske napeljave itd.** 1238

AKO HOČETE PRODAJATI v SRBIJO
je neobhodno potrebno, da inserirate v srbskih časopisih. Zato zahtevajte ponudbe in proračune pri
ALOMA COMPANY d. z o. z.
Centrala **Ljubljana** Kongresni trg 3 — **Beograd** podružnica Sremska ulica 8

Naprave za sušenje sliv 1208
naprave za luščenje graha, koruze, prosa itd., prenosne aparate za sušenje sadja, zelenjave in žita, izdeluje kot specijalitete:
FRIEDRICH ROTTER & Co., WIEN IV., Argentinierstrasse 29.

Inserirajte v „Jutru"!

Naročajte in širite — Naročajte in širite
LJUBLJANSKI ZVON
mesečnik za kulturo in prosveto, ki prinaša povesti, pesmi in članke naših najboljših pesnikov in pisateljev. — Naročnina znaša 90 Din
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Tovarniški prostori z vodno silo
se oddajo takoj v najem.
Ponudbe pod „Vodna sila" na **Aloma Company, anončna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.** 1210

Kupijo se
parcele
v sredini ali na periferiji Ljubljane.
Ponudbe z navedbo kraja in cene je nasloviti pod **„Parcele" na ALOMA COMPANY, anonč. reklam. d. z. o z., Ljubljana, Kongresni trg 3.** 1202

Od Din 500.000·— naprej se išče
kompanjon 1207
za osnovanje importne in eksportne družbe z event. brez pisarniškega sodelovanja. Varno naložen kapital, ki se v banki obrestuje.
Ponudbe pod «Export-Import» na Aloma Company, anon. družba, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Cie. Gle. Transatlantique
Francoska linija
Havre-New York
Najkrajša linija, samo
6 dni čez morje.
Glavno zastopstvo:
Slavenska banka, d. d. v Zagrebu.
Vozne listke in tozadevna pojasnila daje
zastopnik Ivan Kraker
Ljubljana, Kolodvorska ulica 41.

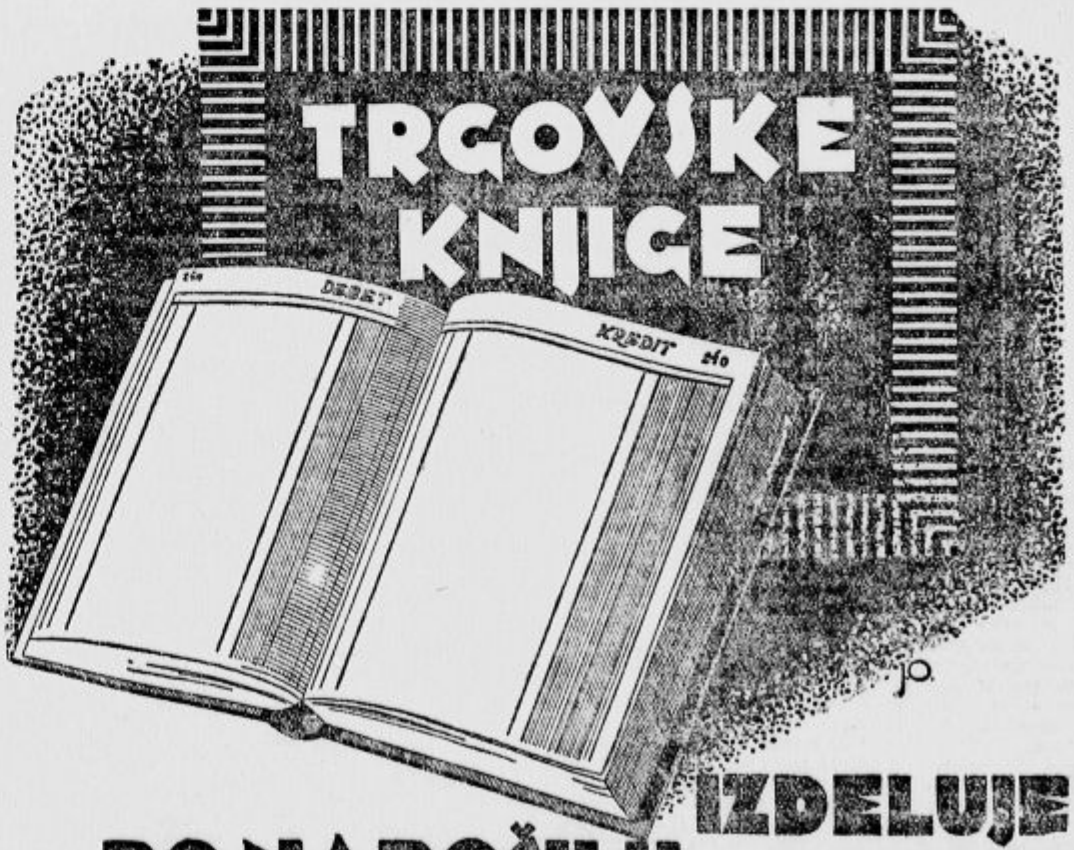

IZDELUJE
PO NAROČILU
DELNIŠKA TISKARNA D.D.
V LJUBLJANI

Domače vesti

O REŽIMU

se zadnje čase ne čuje in ne čita toliko, kakor n. pr. pred lanskimi občinskimi volitvami v Ljubljani in volitvami sploh. «Radikalija» je dandanes precej udomačen terminus za sve i sva in nelegalni naslednik «režima», pri čemer si nervoznejši gospodje še Pribičevića mislijo zraven. Toda, — dragi M. A. Cafizelj, naj Vam o režimu povem domačo anekdoto:

Zboruje v priljudnem kraju vinorodne Štajerske društvo splošnih potreb. Kakor je v društvenih šegah utrjena navada, poteka zborovanje smotreno po običajnem dnevnem redu. Pozdrav dičnega predsednika, poročila vseskozi agilnih funkcijonarjev in končno debata. Širok pojem je to, debata. V blagem narečju ga zborovalcem raztolmači predsednik, da zdaj lahko vsakteri pově, «ka šteri če».

Ampak štajerskim zborovalcem ni do suhih pomenkov. Predsednik sam tedaj vzame pisan papir, iz Ljubljane ga je prejel od pokrajinske uprave, in ga «razpukša». Papir govori o novem režimu. O korporacijskih spremembah in predrugačenem društvenem poslovanju. Pod novim režimom . . . zmaje predsednik z glavo: «Poznam ljudi v Ljubljani, samo Režima ne poznam. Vrag ga dal, Režim — to ne more biti naš človek!»

Saj je vseeno, zaradi imena! poreko zborovalci in se razhajajo. Predsednik še pripomni, da nam zdaj pošiljajo same nove, tuje ljudi. Nato zaključi debato in z njo zborovanje.

To sem še hotel reči, dragi M. A. C.! V Ljubljani ste, pozdravite gospoda Režima!

Skep-Sa.

•

* **Povodom francoskega narodnega praznika,** v soboto, dne 14. julija, se vrši na francoskem vicekonzulatu v Ljubljani ob 11. dopoldne oficijelni sprejem.

* **Proslava Jana Husa.** Včeraj zvečer je priredila Češka obec v Ljubljani v restavraciji «Zvezda» proslavo velikega češkega narodnega mučenika Jana Husa. Proslavo je otvoril s kratkim nagovorom predsednik Češke obce gosp. ravnatelj Hvatal. Nato je dijaški salonski orkester iz Moravskega, ki se momentano nahaja na turneji v Jugoslaviji, zaigral češko in jugoslovansko narodno himno. Univerzitetni profesor dr. Burjan je imel nato izčrpno predavanje o Janu Husu, v katerem je slavil velike zasluge tega moža za češki narod. Po predavanju je gdč. Manja Ješkova iz Prage krasno deklamirala slovito Macharjevo pesem «O Husu». Vsa družba je po deklamaciji ob spremljevanju orkestra zapela znano češko pesem: «Hranjice splála» («Zagorela je armada»). Na proslavi navzoče Jugoslovane je ob sklepu pozdravil univ. prof. dr. Miroslav Kasal. Po oficijelnem delu se je razvila animirana prosta zabava.

* **Odhod kraljevskega para na Bled.** «Pravda» doznava, da kralj tekom meseca julija ne pojde nikamor iz Beograda. Povratek kraljice se pričakuje te dni. Ker je računati, da skupščina konča svoje delo do konca t. m., odpotuje kraljevski par dne 1. avgusta na Bled, kjer ostane mesec dni.

* **Desetletnico smrti Ljube Jovanovića-Čupe** so proslavili včeraj njegovi prijatelji s pomenom v saborni cerkvi v Beogradu. Ljubo Jovanovića pozna več Slovencev, ki so bili z njim v stikih v onih časih, ko se je revolucijonarna jugoslovanska ideja začela iz Srbije širiti po nesvobodni Jugoslaviji. V Beogradu je začela skupina mladih ljudi leta 1903. izdajati prvi jugoslovanski revolucijonarni list «Slovenski Jug». Voditelj te skupine je bil pokojni Ljuba, zvesto so mu pa stali ob strani gg. Jovan Tanović (danes urednik «Politike»), Ljuba Nešić (danes pomočnik ministra zunanjih zadev in polnomočni minister), njegov brat Milan (danes odvetnik v Beogradu) in mnogi drugi. Romantični časi! Vsi so ostali zvesti svojim mladostnim idealom, Ljuba Jovanović, ta apostol jugoslovanske misli, je pa padel kot žrtev zavratne kolere pri izvrševanju svoje vojaške dolžnosti v borbi z Bolgari v drugi balkanski vojni. Prijatelji so mu sedaj priredili desetletni pomen v beograjski saborni cerkvi. Pisec teh vrstic resnično obžaluje, da se tega pomena ni mogel udeležiti in izkazati na ta način čast prijatelju in voditelju svoje jugoslovanske mladosti. — M. P.

* **Zanimivo predavanje.** Sinoči je predaval v kazinski dvorani v Ljubljani poročnik trgovske mornarice gosp. Rudolf Crnić o našem morju. Prireditev se je vršila na inicijativo ljubljanske podružnice «Jadranske straže» in človek bi resnično pričakoval od Ljubljančanov, da bodo pokazali več zanimanja za naša pomorska vprašanja in da bo dvorana polna. Pa ni bila in ostane nam samo upanje, da bo pri prihodnjem predavanju veliko več publike in da je pripisovati sinočnjo odsotnost občinstva vročemu večeru, radi katerega so ljudje iskali sveži zrak. Veliko so izgubili vsi oni, ki niso prišli poslušat nad vse zanimivo predavanje gosp. Crnića, ki je povedal med drugim tudi resnico, da je postala Jugoslavija ravno radi svojih 2000 kilometrov krasno razvite morske obale velika sila, ki se pa tega sama še vedno ne zaveda. Ta obala pomeni silno bogastvo, ki ga je treba le izkoristiti, gredno pridejo tujci, ki se boli interesirajo za vrednosti, ki bi se dale ustvarjati ob taki morski obali, kot je ravno naša, kateri se italijanska obala nikakor ne more primerjati. Dobro je, da vrši «Jadranska straža» propagando za naše morje. Ta propaganda naj bo čim intenzivnejša ravno pri nas Slovencih, ki sicer ne mejimo direktno na lastno morje, ki ga bomo pa menda zelo rabili pri našem gospodarskem razvoju in nam ne more in ne sme biti vseeno, kako se izkorišča blagodat morske obale.

* **Kongres srednješolskih udruženj v Beogradu.** Te dni se je v beograjski vseučiliščni avli vršilo letno redno zborovanje jugoslovenskih srednješolskih društev, katerih je bilo po delegatih zastopanih okrog 50. Diskusije so bile silno živahne, posebno pa so se mladi zborovalci razvneli glede jezika in enotne pisave. Hud incident je nastal, ko je neki govornik udrihnil po Slovencih: začele so frčati palice, stoli, končno pa se je vse spet lepo izravnalo, kajti govornik je v trenutku izginil skozi vrata. V ostalem je simpatična skupščina vzbudila po Beogradu dovolj interesa.

* **Novi tržaški škof.** Za novega tržaškega škofa je rimski papež imenoval dona L. Fogarja iz Gorice.

* **Tržaški «Lavoratore» ustavljen.** Iz Trsta poročajo, da je tamkajšnji socijalistični dnevnik «Il Lavoratore» zaradi članka pod naslovom «Mržnja» uradno ovaden državnemu pravdništvu. Prefektura je nato list ustavila ter s policijo zasedla uredništvo in tiskarno lista.

* **Za predsednika «Narodne tiskarne»** d. d. je bila izvoljena ga. Franja dr. Tavčarjeva.

* **Smrtna kosa.** Na Vrhniki je preminul včeraj g. Andrej Grampovčan, trgovec in posestnik. Pogreb bo jutri v sredo 15. — V nedeljo popoldne je v ljubljanski bolnici umrla gospa Ivana Blagajne, v visoki starosti 69 let. Pogreb danes ob 14. — V mariborski bolnici je umrl g. Franc Jarc, trgovec in gostilničar v Šmarjeti na Dravskem polju, vrl narodnjak in član Sokola, star še le 22 let. — V Dramljah pri Celju je umrla gospa Ivana Šket, soproga tamkajšnjega poštarja in trgovca. — V Št. Ilju nad Mariborom je v soboto umrl visokošolec Iv. Bauman. — Blag jim spomin!

* **Obveznice predvojnih avstrijskih posojil.** Finančna delegacija objavlja s tem uradno: Finančno ministrstvo, generalna direkcija državnih dolgov v Beogradu, je z razpisom D. br. 11.309 z dne 21. junija 1923. sporočila, da v reverzih, izdanih strankam za odvedene obveznice predvojnih državnih posojil, ne velja stavek, glasеč se «ne primajući ovim nikakvu obavezu odnosno isplate ovih obveznica». Ta stavek je pač veljal za obveznice vojnih, ne velja pa za obveznice predvojnih avstrijskih posojil.

* **Ljudsko gibanje v Mariboru in okolici.** Od 1. januarja do 30. junija je bilo v Mariboru in okolici rojenih 479 oseb, umrlo jih je pa 396. Porok je bilo radi pomanjkanja stanovanj le 219. Število umrlih, kakor tudi število rojenih je ugodnejše, nego je bilo lansko leto v istem času.

* **Potovanje v Primorje.** Društvo za tujski promet objavlja na podlagi brzojavnega poročila Pomorske oblasti v Bakru, da je redni promet urejen z motornimi ladjami (vsaka za 100 oseb), in sicer med Bakrom, Crikvenico, Novim, Senjem, Baško in Rabom vsak dan, za Malinsko, Krk in Aleksandrovo vsak drugi dan z odhodom ob osmih, za Crikvenico in Novi pa tudi še ob 14. uri. Prevozne cene so pod kontrolo pristaniške oblasti.

* **Aerodrom v Novem Sadu.** Ministrstvo vojne in mornarice je odredilo, da se aerodromska postaja v Novem Sadu primerno razširi. Za tozadevna dela je odobren kredit v znesku 685.000 Din.

* **Eksperiment.** Prejeli smo: Na ukaz eksperimentatorja opravil je babiške posle inšpektorat državnih železnic v Ljubljani. Rodilo se je dete «sekcijski lečnik», njegovo rojstvo se je prijavilo v časopisih in se mu poje čast in slavo ter obeta sijajno bodočnost. Dete pa ni življenja zmožno, kar je dognalo 46 železničnih zdravnikov južne in državne železnice. Ima vodo v glavi in nobena sol mu ne pomaga. Najbolje ga je hitro krstiti z imenom: «redukcija zdravja». Očetu nesrečnega bitja svetujemo glede preventivnih mer, da naj preskrbi železničarjem v prvi vrsti eksistenčni minimum, da ne bodo vsled slabosti padali pod kolesa in vsled pomanjkanja krvi v službi omedlevali. Podpisana organizacija obrnila se je na novoustanovljeno generalno direkcijo državnih železnic v Beogradu in izjavila za svoje člane, da so isti pripravljeni prevzeti še nadzorovanje stranišč, golazni, stanovanj po vagonih (katere tudi priporočamo eksperimentatorju), ako se jim nudi vsaj nekaj plačila. Dokler pa se to ne zgodi, ostane cavete v veljavi. Toliko v vednost tovarišem in javnosti. — Organizacija zdravnikov državne in južne železnice za Slovenijo.

* **Odkod beseda rovaš?** Jezikoslovec g. prof. Ivan Koštial nam piše: «Na 3. strani «Jutra» št. 156. pišete pod nadpisom «Odkod beseda rovaš» o pojmu in besedi «rovaš». Pisec notice proglaša besedo za «staro, lepo in slovensko». O lepoti besed se ni mogoče pričkati; toda kar se tiče starosti in slavicitete omenjene besede, o kateri se je že dosti pisalo, je dokazal Štrekelj leta 1909. v mariborskem «Časopisu za zgodovino in narodopisje», IV. letn., da je madžarskega izvora, da torej ni mogla priti v naš jezik pred XI. stoletjem! Raba rovaša je pa stara in precej internacionalna; poznajo ga Lahi (taglia), Francozi (taille), Angleži, Nemci i. dr. Madžari imajo poleg stotine drugih samostalnikov, izvedenih z obrazilom «ás iz glagolov, tudi rovás (zareza) od ró-ni (starodavno rovni t. j. rezati). To besedo so si izposodili od njih Malorusi, Čehi, Srbohrvati, Slovenci, Bolgari, Rumuni, Grki in Nemci, ki rabijo izraz Rabisch, Rosch. Na Gorenjskem, Koroškem, Beneškem in okoli Vel. Lašč se sliši roš (skrčeno), na vzhodnem Štajerskem in v Prekmurju pa kakor v Beli Krajini rovaš. Podobne besede madžarskega izvora so: pajdaš, kočijaš, orijaš, guljaš, oštarijaš itd.

* **Zakotna nemška šola v Slovenski Bistrici.** Iz Slovenske Bistrice nam poročajo: Izvedeli smo, da žena tukajšnjega nemčurskega brivca Kaufkeja poučuje, ne da bi bila k temu upravičena, deco nemčurjev v ročnih delih in v nemščini. Sad tega «pouka» se že kaže: deca je v šoli renitentna napram slovenskemu učiteljstvu, govori med seboj samo nemško, noče peti narodnih in državnih himen niti v šoli, ampak ostentativno molči, kadar se v šoli pojejo. Kaj delata naš krajni in okrajni šolski svet? Vprašamo ju, ali hočeta vršiti svojo dolžnost in preprečiti, da bi ženska, ki je zagrizena sovražnica vsega, kar je jugoslovansko, in ki tudi moralično ni na višku, zlorablja pouk, za katerega niti ni usposobljena, v to, da vceplja v srca mladine sovraštvo proti našemu narodu. Čudimo se, da pošilja k temu pouku svojo deco tudi g. Kofler, ki je vendar navdušen Orel in torej član organizacije, ki je — vsaj po zatrdilu njenih voditeljev — strogo narodna. Menda vendar ne nemško-narodna?

* **Morilec pastirja Laknerja pod ključem.** Iz Maribora nam poročajo: Brata Anton in Jože Gutovnik iz Meže na Koroškem sta, kakor smo že poročali, 21. junija umorila 20letnega pastirja Laknerja, ki je pasel kravo svojega gospodarja Petra Pulkota v Remšniku pri Marenbergu. Zadrgnila sta mu vrat in ga pobila na tla, potem pa ukradla kravo in jo prodala v Wiesu za en milijon avstrijskih kron. Orožništvo je našlo v njihovem stanovanju sliko Jožeta Gutovnika. Pulkotov pes je našel truplo umorjenega pastirja, katero je bilo skrito pod nekim grmom. O zločincih ni bilo ne duha ne sluha. Vsled tiralice, izdane od okrožnega sodišča v Mariboru, je bil v Gradcu prijet Jože Gutovnik, katerega sodišče radi raznih zločinov in radi leta 1919. izvršenega umora išče že od leta 1919. Ker je Gutovnik jugoslovanski državljan, ga bodo prepeljali v Maribor, kjer se bo zagovarjal pred porotniki radi različnih zločinov in radi dveh umorov. Ta fant je zelo nevaren zločinec in morilec, kajti ušel je svoj čas že iz zaporov v Celovcu in pozneje iz zapora v Mariboru. Leta 1919. je nekega duhovnika, kateri je bil v službi pri mežiškem rudniku, omamil z neko dišavo ter z rdečim vinom, na kar mu je zasadil bodalo v srce, vsled česar je duhovnik kmalu umrl, on pa je pobegnil neznano kam.

* **Preplavala morsko ožino Vinodol-Krk.** Gospa Leopoldina Murkova, soproga praškega odvetnika, ki se nahaja v Primorju na letovišču, je te dni preplavala morsko ožino med Novim in otokom Krkom, široko 14 kilometrov. Gospa, znana izvrstna plavalka, je preplavala ožino v štirih urah in s tem dosegla v našem Primorju nezaslišan rekord. S Krka se je vrnila gospa s čolnom v Novi, kjer so jo meščani in gosti navdušeno pozdravili.

* **Z mariborskih ulic.** Iz norišnice v Feldhofu pri Gradcu je pobegnil pred par dnevi neki Rudolf Bauman iz Sv. Jurija pri Sl. Goricah. Ko je taval po mariborskih ulicah brez hrane in prenočišča, ga je izsledil stražnik, kateremu je trdil, da ni pobegnil, ampak da je bil odpuščen in da sploh ni blazen. Odposlali so ga v pristojno občino. — Aretirali pa so nekega Henrika Naasa, ki se je izdajal za zastopnika tvrdke Omega v Zagrebu in kot tak naročil v papirni trgovini Pristrnik na Aleksandrovi cesti večje količine raznega papirja. Preden pa je trgovka papir odposlala, je telefonično vprašala tvrdko Omega, če je res naročila papir. Tvrdki pa o naročilu ni bilo ničesar znano in zato so izročili Naasa sodišču.

* **Kaplan Josip Lovšin utonil.** Kakor nam poročajo, je v Preserju v soboto popoldne utonil v tamkajšnjem jezeru kaplan Josip Lovšin. Šel se je kopat v jezero. Pri kopanju ga je prijel krč in našli so ga mrtvega v plitvem jezeru. Pokojnik, rodom iz Sušja pri Ribnici, je deloval v duhovno-pastirski službi šele dve leti. Bil je mirnega značaja in splošno priljubljen. Truplo so prepeljali v Preserje, kjer je bilo včeraj ob veliki udeležbi župljanov položeno k počitku.

* **Smrt v Savi.** V Zagrebu se je v nedeljo pri kopanju utopil krznarski pomočnik August Strugar. Njegova zaročenka, ki se je kopala z njim, je gledala njegovo smrtno borbo, pomagati pa mu ni mogla.

* **Tragična smrt na železniškem tiru.** Prošlo nedeljo zvečer se je v bližini čuvajnice št. 624 na progi med Zalogom in Ljubljano pripetila težka nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Kurjač kemične tovarne v Mostah, 27letni oženjeni Martin Žekar, stanujoč na Poljanski cesti št. 20, se je z doma podal na delo v tovarni. Pri omenjeni čuvajnici je skušal prekoračiti železniški tir v trenutku, ko je privozil iz Ljubljane osebni vlak, kateremu se je Žekar sicer spretno umaknil, zagrabil pa ga je stroj, ki je od nasprotne smeri prihajal s polno paro. Žekar je prišel pod stroj. Kolesa so mu odrezala obe nogi in ga grozno raz-mesarila. Pokojnik, blag in vseskozi značajen mož, zapušča mlado vdovo s 6 mesecev starim otrokom brez sredstev v težavnem položaju. Dobrotnik, ki noče biti imenovan, nam je za nesrečno družinico izročil znesek 100 Din, katerega izročimo svojemu namenu.

* **Rodbinska tragedija.** Iz Subotice poročajo: Ključavničar Matija Takacs se je pred letom dni oženil z Gizelo Balogh. Zakon ni bil srečen. Ko se je Takacs te dni vrnil od vojakov, je zvedel od prijateljev, da mu je bila žena nezvesta. Pozval jo je na odgovornost ter pri tej priliki streljal iz revolverja na njo. Zadel jo je v srce. Vsled krika je prišla v sobo služkinja, na katero je Takacs dvakrat ustrelil, vendar pa je ni zadel. Popoldne so Takacsa našli obešenega v njegovem vinogradu.

* **Tragičen samomor v Beogradu.** Kakor javljajo iz Beograda, je v soboto zvečer na živinjskem sejmišču med kupom lesenih zabojev našel dežurni orožnik elegantno mlado damo, ki se je vila v smrtnih krčih. Poleg nje je bila posodica z raztopljeno sodo. Prepeljana je bila v ambulanco, a je že na potu umrla. Dognalo se je, da je to Seda Prendić, ki se je proti volji staršev omožila z muslimanom Prendićem. Izključena iz rodbine, je nekaj časa bila pisarica v ministrstvu prosvete. Kmalu pa je zbolela in zabredla v veliko bedo. Šla je prostovoljno v smrt.

* **Zverinski sin.** Stjepan Leković iz Jakšinca na Hrvatskem je zadavil svojega očeta Jurija ter mu prerezal na vratu glavno žilo, tako da je stari mož v groznih mukah izdihnil. Za mirnim in priljubljenim starcem žaluje cela vas. Morilec je bil izročen sodišču. Vzrok umora ni znan.

* **Mariborski vlomilci.** Sobotno prerokovanje vodje mariborske policije, da v Mariboru nekaj časa ne bo vlomov in tatvin, se je slabo obneslo. Čeprav so baje pod ključem že vsi člani mariborske Črne roke, so vendar že v nedeljo ukradli v mestu nekemu Vollgruberju konja iz hleva. Doslej še niso vjeli ne konja ne uzmoviča. Samohvala je torej prišla nekoliko prezgodaj.

* **Vlom v mariborski klerikalni posojilnici.** Prejšnji teden je bilo vlomljeno v mariborsko klerikalno posojilnico, kjer so tatovi odnesli 6786 Din in mnogo raznega ženskega nakita. Te dni so izsledili vlomilce in sicer dva ključavničarja, nastavljena na južni železnici. Ukradeno zlatnino so še pri njima našli, ravnotako denar izvzemši 1500 dinarjev. Zlatnino sta imela zakopano v Betnovskem gozdu, deloma pa je bila v zavoju, ki ga je en vlomilec shranil kot prtljago pri portirju na glavnem kolodvoru.

* **Razne nezgode v Ljubljani.** Josipu Čebulju, mestnemu delavcu, so se splašili konji. Pri tem je padel Čebulj raz voz ter zadobil težke notranje poškodbe. — Gad je pičil učenca ljudske šole Vinka Pokorna, ko je nabiral jagode na Golovcu. — Marija Štefančič, delavka v tobačni tovarni, je padla po stopnicah ter si zlomila levo roko. — Antona Poljanca, ključavničarja pri Martinčiču na Rimski cesti, je neznanec v soboto zvečer napadel pred kavarno Vospernik na Starem trgu in ga sunil z nožem v levo roko.

* **Napad.** Alojzij Cimerman, zidar pri inženerju Hrovatu, je šel v noči od 8. na 9. t. m. od Sokolske veselice v Šiški domov. Na Kavčkovi cesti so ga neznanci nenadoma napadli in ga močno poškodovali na glavi. S čim je bil udarjen ne ve, ker se je pri prvem udarcu onesvestil in so ga tudi v istem stanju pripeljali v bolnico. Njegove rane so nevarne.

* **Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna špecijalna vina v steklenicah tvrdke Gjuro Valjak, Grajska klet, Maribor.**

* **Dojenčki in otroci postanejo močni po uživanju «Itofant» hranilne moke, ki se dobiva povsod. Glavna zaloga: drogerija «Adrija», Ljubljana, Selenburgova ulica.**

Domače borze

9. julija.

ZAGREB. V efektih se je poslovalo živahno ter so posebno arbitražne vrednosti porasle. V devizah je že pred, borso nastopilo lahno oslabljenje tečajev, na borzi so tečaji dalje nazadovali. Promet je bil živahen, zlasti v devizi Praga. Notirale so devize: Amsterdam 3760—3775, Dunaj 0.1335—0.135, Berlin 0.0375—0.04, Budimpešta 1.09—1.12, Bukarešta 47.5—48.5, Italija 401—404, London 435.5—436.5, Newyork 95—96, Pariz 552.5—557.5, Praga 292—294, Švica 1637.5 do 1645, Varšava 0.09—0.0925; valute: avstrijske krone 0.134—0.135, levi 0—89, francoski franki 542.5—547.5, napoleondori 0—360, nemške marke 0.06—0, sovereigne 0—440, švicarski franki 0—1630; efekti: Jugoslavenska banka 122—126, Ljubljanska kreditna banka 220—230, Praštediona 1020—1025, Slavenska banka 105—106, Trboveljska premogokopna d. d. 1050—1075.

BEOGRAD. Blaga dovolj, izvzemši Prago. Vse slabe devize so v naraščanju, le Berlin nestalen. V tukajšnjih borznih krogih smatrajo, da ima oslabljenje dinarja v Curihu svoj vzrok v špekulaciji nekaterih zagrebških bank, ki mečejo na inozemska tržišča večje količine dinarjev. Po borzi so bile devize čvrstejše. Notirale so devize: London 437.35—437.5, Pariz 553—554, Newyork 95.1—95.5, Ženeva 1639—1640, Milan 403—404, Praga 293.5—294, Berlin 0.04—0.041, Dunaj 0.134—0.13425, Bukarešta 46.25—46.75, Budimpešta 1.13—1.15 Amsterdam ponudba 3800; valute: dolar 94.25—95, lire povpraševanje 400, leji 46—47, češkoslovaške krone 292 do 294, levi 86—90; efekti sedemodstotno posojilo 73.5—74.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozović.

Kompanjon

za dobro idočo tvornico v Sloveniji 1288

se išče.

Ponudbe pod „200“ na Aloma Company, dr. z o. z. v Ljubljani, Kongresni trg št. 3.

✝

V imenu družine in sorodnikov naznanjam, da je v nedeljo dne 8. t. m. ob 1. uri popoldne umrla moja ljuba mati

Ivana Blaganje

v 69. letu starosti. Pogreb bo v torek dne 10. julija ob 2. uri popoldne iz splošne bolnice k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 9. julija 1923.

1234 **Janko Blaganje.**

Ivanka Grampovčan, roj. **Žitko** naznanja v svojem in v imenu vseh sorodnikov tužno vest, da je njen iskreno ljubljeni soprog, brat, stric, zet in svak, gospod

Andrej Grampovčan

trgovec in posestnik

po mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, danes ~ 58. letu svoje starosti mirno preminul.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v sredo, 11. julija ob treh popoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Vrhnika, dne 9. julija 1923.

Žalujoči ostali.

Luksenburško poročilo o I. jugoslov. vsesokolskem zletu v Ljubljani

Le Gymnaste Luxenbourgeois, oficielno glasilo luksenburške telovadne zveze prinaša v 3. — 5. številki 1923 poročilo o mednarodni tekmi in o I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu v Ljubljani leta 1922 izpod peresa P. Hentges-a. ki je bil sodnik pri mednarodni tekmi v Ljubljani. Iz poročila nepristranskega strokovnjaka priobčujemo najzanimivejše od stavke.

Mednarodna tekma je bila vzorno organizirana. Takoj spočetka smo čutili, da so Čehi in Jugosloveni daleč pred drugimi tekmovalci in da se bo bojeval boj za prvenstvo med tema dvema vrstama, med tem ko si bodo Belgijci in Luksenburčani delili zadnji mesti. Francozi prvi dan dopoldne še niso nastopili. Že pri prostih vajah se je pokazala strumnost Čehov in Jugoslovenov napram slabemu držanju Luksenburčanov. Ti so imeli vrhutega nesrečo, da sta dva najboljša tekmovalca ponesrečila, tako da je moral eden takoj odstopiti, drugi je pa le s težavo zdržal pri tekmi. Hentges zastopa stališče, da naj se pri mednarodnih tekmah uvede za proste vaje isti predpis kakor za orodne vaje, to je ena predpisana prosta vaja in ena prostovoljna. Dalje se zavaruje proti očitkom nepristranosti sodnikov in obžaluje da vsako drugo mednarodno telovadno tekmo izpodrine olimpijada, češ da pri mednarodni telov. tekmi tekmujejo najboljši telesno harmonično izvežbani ljudje, pri olimpijadi pa akrobati, kar je diametralna razlika.

O vsesokolskem zletu pa poroča takole: Že dva dni pred slavnostnim dnevom je mrgolelo v mestu mnogo Sokolov iz vseh delov Jugoslavije in Češke v oni slikoviti uniformi, ki jo že odprej dobro poznamo. Presenetilo nas je, da smo videli te dni le malo moških v civilni obleki, skoraj vsi so nosili sokolski kroj, od najvišjega dostojanstvenika do navadnega meščana, vsak je bil ponosen, da je javno nastopal v sokolski obleki. Telovadišče je bilo v celoti umetniška stavba, teren do skrajnosti točno izniveliran. Celotno telovadišče je veljalo 1 in četrt milijona K. (Tu se je poročevalec visoko zmotil). Nastop je pričel točno ob treh. V vzornem redu so vkorakale čete telovadcev in izvedle komplicirane nastope k prostim vajam, ki so jih izvajali telovadci na godbo brez vsakega poveljevanja, če izvzamemo signale s trobko, ki jih je dal načelnik ob začetku vsake vaje, stoječ visoko nad tribunami.

Takoj nato sledijo vaje članic v istem čudovitem ritmu, v neomajanem redu in z isto osupljivo sigurnostjo kakor pri članih. Enako oceni poročevalec nastop Čehov na 10 bradljah in vaje Čehinj s kiji ter vaje «Naprej».

Zvečer je bil časten večer v Kazini na čast tujim narodom. Prisrčnost, s katero so nas sprejeli, presega vse kar smo po dosedanjih dogodkih mogli pričakovati.

Ko popiše nastop vojaštva, naraščaja in telovadcev v hrvaških narodnih nošah v pondeljek dne 14. avgusta, pravi: Vsi ti nastopi so tako umetniško in tehnično najpopolnejše sestavljeni, so tako precizno izvedeni in nudijo pod zvoki čudovito prilagodene godbe ginljivo in naravno lepo sliko veselja, zdravja elegance in navdušenja za skupni ideal, da sem pod vplivom vseh teh vtisov zabeležil v svojo bilježnico:: «Jugoslovenski vaditelji in telovadci so pesniki».

Zvečer nas je povabil ljubljanski Sokol na majhno slavlje v ožjem krogu. Na zračnem prostoru Tabor ima to društvo krasno telovadišče s tribuno in z godbenim kioskom. Ta večer je bil ves prostor z raznobarvnimi lučmi čarobno razsvetljen. Kar smo tu videli na svoje lastne oči, kar je izvajalo eno samo društvo to je vrhunec, ki je sploh dosegljiv. Vaje na orodju, skupne proste vaje, igre, rajalni nastopi in petje se je vrstilo v pisanem razporedu. Skupina telovadcev in telovadk je izvajalo rajanje s prostimi vajami na Gunodov valček iz Fausta. Ni bil to banalni balet, ampak prava telovadba, harmonične telesne vaje zdaj hitre, zdaj počasne, zdaj krepke zdaj elegantne zdaj vlečene zdaj plesoče, prava pesniška kompozicija. Nastopile so deklice, majhne, ki so znale komaj dobro hoditi pele so in plesale tako fino in ljubko, da niti angeljі v nebesih ne morejo lepše in njih navdušenje nam je povzročalo solze veselja v oči.

Poročilo zaključuje: Od čeških in jugoslovenskih Sokolov se moramo še mnogo naučiti, zakaj brez dvoma so daleč pred nami. Posebno Jugosloveni so s svojim vsesokolskim zletom storili velik korak naprej. V sokolski organizaciji je velik del moralične in fizične moči tega naroda.

Navedli smo najmarkantnejše stavke iz tega dolgega poročila, da pokažemo, kako sodijo o našem delu tuji nepristranski strokovnjaki. — Sedaj pa čitajte poročila naših domačih nasprotnikov, ki opičje posnemajo vse, kar vidijo pri Sokolstvu, obenem pa v svojem domišljavem strokovnjaštvu — ker pravi strokovnjaki itak niso — kritizirajo in hočejo uničiti vse vzvišeno sokolsko delo.

Obrtniški shod v Beltincih

Beltinci, 5. julija.

Beltinci so oni kraj našega Prekmurja, kjer se je slovenska narodna zavednost od nekdaj najkrepkeje držala. Telesno zdrav in duševno razvit narod se je v tej okolici uspešno upiral vsem poskusom potujčenja, katero je vsled silnega pritiska s strani bivše ogrske vlade v drugih krajih žal le prehitro napredovalo. Beltinška okolica je po svetovni vojni z odkritosrčno radostjo pozdravila osvoboditev in po raznih, kratkodobnih prevratnih režimih sledečo združitev s Slovenijo, s katero je vkljub premnogim, žal še danes obstoječim prometnim oviram takoj navezala ozke stike.

Jedro narodno-zavednega prebivalstva v tem kraju tvori obrtništvo, katero je v Beltincih samih kakor tudi v bližnjih vaseh precej gosto naseljeno. Kdor pozna zavednost in naprednost tega obrtništva, se ne bo čudil, da je baš v Beltincih bilo pred dvema letoma kot prva obrtniška društvena organizacija ustanovljeno obrtno društvo za Prekmurje, katero se ob požrtvovalnem delu svojih ustanoviteljev, posebno g. Ivana Neubauerja in tajnika g. Vekoslava Kralja krepko drži in marljivo deluje. To društvo si je koj ob postanku stavilo za glavno nalogo širiti stanovski tisk med člani ter ustanoviti v Beltincih bralno društvo in nadaljevalno šolo za vajence. Temu lepemu kulturnemu namenu je bilo posvečeno vse dosedanje društveno delovanje, katero mora odobravati vsak iskren državljan in podpirati vsaka oblast. In vendar so se našle oblasti, katere ovirajo tudi tako delo. Okrajno glavarstvo v Murski Soboti je za 3. junija prijavljeno društveno vrtno veselico, koje eventualni prebitek je glasom objave in glasom razposlanih lepakov bil določen za obrtno-nadaljevalno šolo, zadnji dan, t. j. 2. junija potom žandarmerije prepovedalo in je to prepoved na pismeni protest društva potrdil tudi oddelek za notranje zadeve pri pokrajinski upravi, ne da bi se društvu do danes bil naznanil vzrok zabrane.

Da je to postopanje oblasti povzročilo med obrtništvom veliko ogorčenje, posebno ker so se na ta način namesto dobička za obrtno-nadaljevalno šolo povzročili društvu veliki stroški, je čisto razumljivo. Temu ogorčenju je društvo dalo duška na obrtniškem zborovanju dne 1. julija, katerega so se poleg mnogoštevilnega zavednega obrtništva iz beltinškega okoliša in Murske Sobote udeležili tudi komisar Založnik imenom oddelka ministrstva trgovine in industrije, dr. Pretnar imenom Trgovske in obrtniške zbornice ter dr. Vesnik iz Murske Sobote.

Poleg zelo poučnega referata g. doktorja Pretnarja o davkih in nič manj zanimivega referata g. komisarja Založnika o pomenu in ustroju obrtnih nadaljevalnih šol ter važnosti obrtniških organizacij se je po jedrnatem govoru g. dr. Vesnika slišalo v debati več prav pikrih očitkov, na račun one oblasti, katera bi bila sama v odločni meri poklicana, da se briga za šolsko izobrazbo obrtniškega naraščaja, pa ne le sama ničesar ne stori v tem pogledu, marveč celo ovira pri tozadevnem delu požrtvovalne stanovske organizacije, katere to brigo vodijo namesto oblasti, in jemlje obrtništvu še ono trobico veselja do dela, ki si ga je v sedanjih težavnih razmerah še ohranilo.

Soglasno je bilo sprejetih več resolucij in so zborovalci sklenili, že enkrat zabranjeno veselico vsekakor prirediti meseca avgusta in je zasigurano za takrat baš zaradi ovir, ki jih dela okrajno glavarstvo, izredno mnogoštevilno udeležbo. Zgoraj navedena neutemeljena prepoved pa pomeni za Prekmurje kulturen škandal, za katerega bo društvo na vsak način zahtevalo še pojasnila in zadoščenja. To naj vesta gospoda Lipovšček in Bratina, katerima bi očividno namesto strogo stanovskega obrtnega društva bolje ugajala v Beltincih kaka politična obrtna zveza.

Dopisi

RADEČE PRI ZID. MOSTU. Naše gasilno društvo je priredilo dne 1. julija društveno veselico, ki je prav lepo uspela. Zlasti gmotni rezultat je povoljen, za kar gre zahvala pred vsem požrtvovalnemu trudu naših dam, ki se niso strašile dela in napora. A tudi člani so bili zelo delavni, želeti bi bilo le, da bi si bili v tem vsi enaki in ne bi nekateri gedali le od strani. Odbor se tem potom ponovno zahvaljuje vsem, ki so pripomogli lepemu uspehu.

KRŠKO. Posrečeno idejo umetniških turnej po podeželskih odrih pozdravljamo najiskreneje. Saj nudi verziran igralec tudi manj premožnim deželanom prvovrsten umetniški užitek. Ga. Bukšekova in g. Bratina sta ustvarila v Schönherrjevem «Ono» kreacije, k katerim jima mora pisatelj samo častitati. Izredno globoko zasnovana dela Schönherrjeva so našla mojstra v interpretaciji V podrobno kritiko se ne spuščamo, saj je zaslužene hvale v časopisju dovolj. Za izredno kvaliteto predstave je bilo izredno malo publike. Gledalcem polagam na srce več točnosti. Ne samo, da vpliva neopravičljivo zakasnenje neugodno na igralce, zahteva takt, da se igro ne moti in točne obiskovalce ne pusti nepotrebno čakati. R. E—r.

TOPOLŠČICA. Na Vidov dan se je vršila v tukajšnjem zdravilišču prav mična kulturna zabava. Na sporedu je bilo poleg predavanja g. dr. Savića o Vidovem dnevu in par lepih deklamacij, ki so jih izvajali tamkajšnji pacijenti, tudi prvič uprizorjena igra Milčinskega «Veseloigra o žalostni princesi». Igra se je izvajala jako precizno. Največja zasluga gre režiserki gdč. gospodarici zdravilišča, ki se je največ žrtvovala, da je igra res dobro uspela. G. asistent Vardel je izvrstno rešil vlogo kneza, kakor tudi g. Rogulja vlogo grofa. Salve smeha sta vzbudila gg. učitelja Furlani v vlogi Pavluše in Bačič kot čarovnik «Kalamon». Povoljno je rešila tudi gdč. Žakelj svojo nalogo kot princesa. Izvrstno je pogodil princa g. Kunčič in oprodo g. Beržig. Sploh so pa bili vsi igralci na mestu. Želeti bi bilo, da bi se slične prireditve pogostoma vršile.

BELTINCI V PREKMURJU. Kakor vsako leto, se je tudi letos pri nas proslavil Vidov dan na običajen način s službo božjo za padle junake. Ta dan se je madžaronstvo nekaterih vplivnih oseb očitno pokazalo. Ko so ob koncu sv. maše začeli peti državno himno «Bože pravde», se je g. župnik Vadovič demonstrativno odstranil izpred oltarja in takoj za njim je šel iz cerkve še dr. Kolar, okrožni zdravnik. Ta dva gospoda sta očitno pokazala, da sta proti naši mladi državi. Povejta nam, gospoda, kaj bi se zgodilo z vama, če bi se drznila kaj takega storiti pod tukajšnjim madžarskim režimom ali pa celo v sedanji Madžarski?

Nov rdeči krompir.

Razpošiljam vsak dan vsako množino novega krompirja po najnižji dnevni ceni, nadalje pravo maslo in bučno olje.

Oskar Marić, Ptuj.

1237 Telefon 38.

Kupi se:

Črne češnje (dobro so tudi divje drobnice) in **borovnice**, večjo množino, **maline** (več vagonov).

Ponudbe z navedbo najnižjih cen, postaljeno franko oddajna postaja v lastni posodi ali brez nje na **Srečko Potnik**, tvornica sadnih sokov, esenc in ekstraktov, Ljubljana, Metelkova ulica.

1230

Modistovski lokal

izven Maribora se zaradi smrti takaj proda. Poleg je tudi stanovanje. 1228

Več pove podružnica «Jutra» v Mariboru.

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno **Ia čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.**

Naslov: 17

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II. Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Sienkiewiczevi romani

v novi izdaji so začeli izhajati pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani. Prvi roman, ki že izhaja v snopičih po 4 pole in prinaša tudi ilustracije, je znameniti zgodovinski roman

„Z ognjem in mečem“,

katerega dve slovenski izdaji sta bili že davno razprodani. Vsak snopič velja s poštnino vred 9 Din. Do sedaj je izšlo osem snopičev. Naročniki naj pošiljajo naročnino in naj se priglašajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

ŽELEZNIŠKO REKLAMO

PO KOLODVORIH
VSEH ŽELEZNIŠKIH PROG JUGOSLAVIJE

1209

OSKRBI

ALOMA COMPANY

ANONČNA IN REKLAMNA D. Z O. Z.
GENER. ZASTOPNIK KONCES. ŽELEZN. DRUŽBE „BAT“ V BEOGRADU

CENTRALA
LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 3

PODRUŽNICA
BEOGRAD
SREMSKA UL. 9

ARKO Liqueur Triple Sec